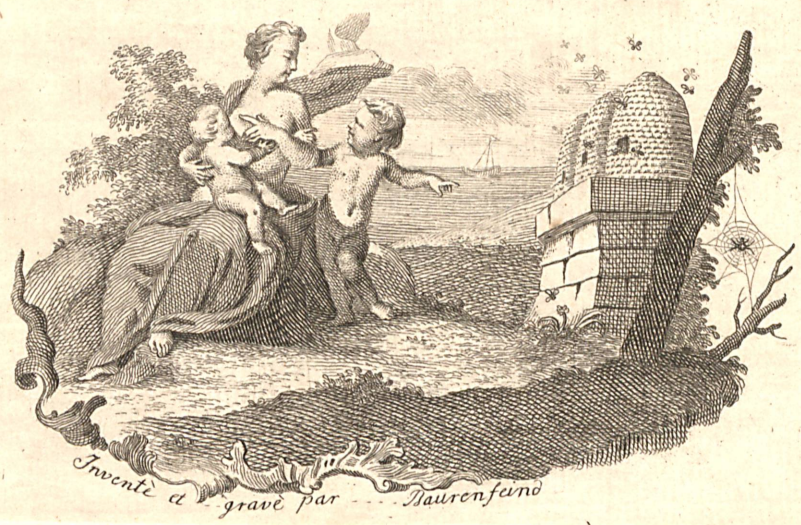

49 Jul. 1753.

ALLERNAADIGST
 FVNDATS^b OG ANORDNING
 FOR DET
 KONGELIG STIFTEDE
 FATTIGE BØRNS
 OPFOSTRINGS HVVS
 PAA CHRISTIANSHAVN .

Inventé & gravé par ... Naurenfund

1753.

FRIDERICH

**DEN FEMTE, AF
GUDS NAADE, KONGE TIL
DANMARK OG NORGE, DE
VENDERS OG GOTHERS, HERTUG UDI
SLESVIG, HOLSTEEN, STORMARN OG
DITMARSKEN, GREVE UDI OLDEN-
BORG OG DELMENHORST &c. &c.**

Giøre alle vitterligt: At, eftersom Eenhver
Retsfindig Christen Regent lader det være een
af Sine største Omhyggeligheder, at see Ung-
dommen, udi de Ham af den Allershöyeste for-
leenede Riger og Lande, vel optugtet og arte-
de, og jo meere og meere forbedrede, ved
fömmelig Opdragelse og Underviisning, fra
förste dertil beqvemme Alders Tiid, udi Guds-

A

frygt

frygt og Gode Sæder, samt Övelse udi saadanne Haand Gierninger, som ved tiltrædende Alder kunde være baade Dem Selv og Andre til Gavn og Tieneste, at de ikke opvoxe og henleve, enten udi Vankundighed, GUD til Fortörnelse og andre til Forargelse, eller udi Örkeslöshed, det Almindelige til Besværing og Byrde; Saa have VI af Landsfaderlig Omhue og Kiærlighed for V O R E S kiære og troe Underfaatters Beste, og, til at komme de Fattige, og til saadan höynödvendig Opdragelses Besörgning Uformuende, til Hielp og Bieftand, Allernaadigst *resolveret*, at lade indrette og *funderet* et særdeles *Etablisement*, til at underholde og forföрге To Hundrede fattige Dreng-Börn for det förste, indtil Mittel og videre Udveje sees til et större Antal.

Til hvilken Ende VI Allernaadigst ville, at Eet dertil beqvemt Huus forderligst skal opbygges og indrettes, som skal gives Navn af **Fattige**

tige Börns Opfostrings Huus, og dermed forholdes, som følger:

I.

Udi samme Huus skal, saasnart som det dertil er i Stand bragt, og alting *præpareret*, hvilket skal skee det allersnarest mueligt, imodtages og indlegges, indtil forskrevne Antal af To Hundrede Drengene for det første. Af hvilke de Yngste maae være saa gamle, at de kunde undvære Qvindes- Personers stadige Varetægt, nemlig have fuldendte, eller være nær ved, at fuldende det Femte Aars Alder; og de Ældste som indtages, ikke være over Tolv Aar, i henseende til, at det, som de have at lære, og giøre sig kyndige udi, da ikke til Gavns skulle kunde læres, førend de forlade dette Huus, som *determineres* at skal skee i det længste ved deres Alders Femtende Aars Fuldendelse, men vel før, nemlig fra deres Tolvte Aars Alders Fuldendelse, efter eenhvers *Constitutions* Beskaffenhed.

II.

Indtegningen skal skee med *Consens* og Vidende af Deres Forældre, Formyndere eller Slættinge, samt

Föde-Stavns Ejere, hvilke Sidste dog, efterfom De faaledes undflaaes fra deres Opdragnings-Forsörgnings- og Oplærings-Bekostninger, derimod billigen frivillig bör *renuncere* ald Ræt og *Authoritet* til og over dem udi Fremtiden, undtagen udi det herefter ommeldte *Exceptions*-Tilfælde, nemlig: At imod hver Tre Hundrede Rixdalers Erleggelse, til *Etablisementets Fond*, erhverves *à parte* Frihed for Sig og *Descendenter*, een Dreng efter anden *continuerlig* Selv at maae indlegge, da eenhver *Proprietaire*, i henseende til saadan Indskud til Huufets Fond, beholder den Rettighed til Drengen, som ham efter Lov og Forordninger tilkommer.

III.

Og skal först og fremmest indtages saadanne, som udi VORES Konge-Rige Danmark, dernest udi VORES Egne Tydske *Provinzer*, enten ere Kiöbstæderne eller Landsbyerne til Byrde, og dog have funde Lemmer, og fölgelig eragtes, at kunde ved tiltagende Aar, love de til Arbeide udfordrende Kræfter.

IV.

Og kunde De, som Slige Drengue udi dette Huus, til Opfostring, Underviisning og Övelse udi de herefter
om-

orømmeldte Haand-Giærninger, søge at faae indlagt, indfinde sig naar og faaledes, som OS Eløkelige *PRÆSIDENTEN* og *DIRECTEURERNE* for *Etablisementet* derom udi *Gazetterne* lader *advertere*, eller paa anden Maade *publicere*, nemlig: Personlig eller ved Fuldmægtig, og tilkiendegive, Drengens Navn, Forældre og Føde-Sted, samt Sogne-Præstens Beviis, om hans Alder, hvor han er døbt, eller anden Efterretning fra vedkommende Övrighed, saavidt haves kand, og saa vente at faae Drenge indlagt, naar det, som för er meldt, skeer med Forældres, Formynderes, eller Slægtinges, samt Fødestavns Ejeres *Consens* eller Forevidende, enten strax, eller, om Tallet af To Hundrede allerede var *complet*, da ved første *Vacance*, ligesom de have anmeldet sig, og blive vedvarende at søge, at faae ved første Leilighed den anmeldede Dreng indlagt, som faaledes siden skal *continuere*, saa længe *Etablisementet* er til.

V.

Forømmeldte Drengene skulle udi samme Huusnödtörftig, men dog ikkun med *ordinaire* Føde, Klæder og Huus-Geraad, saa ringe og saa haart som Sundheden vil tillade, underholdes og forsynes, og der faaledes opfödes og opdrages, samt vennes til idelig Arbeyde, at

de kunde holde og ansee hver *Employ* og *Condition* som dennem siden forekommer, og tilbydes, for en Forbedring i deres Vilkaar.

VI.

Iligemaade skulde de der udi deres Christendom grundig, udi Læsen og Skriven tilstrækkelig, og udi Regnen lidet til Fornödenhed, underrættes; Men ellers udi intet andet Videnskab, af hvad Navn det have og under hvad Prætext det end være kunde, langt mindre udi nogen Kunst eller *Profession* egentlig oplæres, men alleene til efterskrevne, eller andre deslige Haand-Gierninger, anföres og opvennes, nemlig:

VII.

Saasnart de ere komne til Kræfter, skal de, efter sammes Beskaffenhed, sættes og vennes först til Spinden af Ulden og Linned, og til Strikken, siden til Væven og andet i *Fabriquer* forefaldende Arbeyde, med viidere deslige Haand-Gierning, som eragtes for det Almindelige meest nyttig og tienlig; Hvortil de alvorlig skulde holdes og idelig skyndes og formanet, at være lærvillige, flittige og ufortrödne, paa det at de udi deres unge Aar kunde faae det Greb og naae den Kundskab, som udfordres.

VIII.

VIII.

Saa snart de ere blevne dygtige, og af fornöden Styrke til nogen Slags Tieneste, hvilket eragtes, efter eenhvers *Constitutions* Beskaffenhed, at kand være fra det 12. til det 15. Aars Alders Fuldendelse, bliver de, efter deres egen Tilböyelighed og befindende Beqvemhed, overladt, enten til *Fabriqueurer*, *Handlende*, eller *Söefarende*, som dennem begiære, eller imodtage ville, imod den Kiendelse af 50 Rdr. (som herefter ommeldes, og bör komme Huusets Fond til gode) for at tiene *Dennem*, indtil deres 24. Aars Alders Fuldendelse, som Drengene udi deres *respective Fabriquer*, eller ved Söefarten paa deres Skibe, for Kost og Klæder alleene, uden anden Lön i saadan Tiid; Og skulde de, imidlertiid de ere udi saadan Tieneste, være deres Hosbonder udi alle Maader lydige, huld og tro, og, om nogen, imod Formodning, skulde enten *absentere* sig, eller begaae deslige eller andre Forseelser, skulle de, hvor de findes og antreffes, straffes efter Lands Lov og Forordninger.

IX.

Men, efter deres 24. Aar, skulle de aldeles være fri, og have fuldkommen Tilladelse og Rættighed, at föge

føge deres Ophold og Næring, hvor de ville udi VORES Riiger og *Provinzer*, og Selv at betinge sig faadan Løn for *Fabriqve* Svenne og deslige, eller for *Matrofer* og Söefarende, som de bekomme kunde; Saa og efter Omstændighedernes og *Fabriqvernes* Beskaffenhed, som de have udlært, og ere blevne vel kyndige udi, omfider at maae nedfætte sig paa Landet, eller udi de smaa Kiöbstæder, og der, enten for deres *Egen* eller *Andres* Reigning, ubehindret fortsætte det Arbejde, som de faaledes, som ovenmeldt, lært haver, allene,

X.

Efter skyldig Pligt og til Taknemmelighed for den fra deres spæde Ungdom nydte Underholdning, Opdragelse og ald anden Forsorg, maae de ikke, uden foregaaende særdeles Tilladelse, begive sig i fremmede Lande eller Tieneste. Og, om de döe, uden Börn at efterlade, da henvende det halve af deres erhvervede Formue til dette Huus, udi hvilket Grundvolden er lagt til deres Velfærd, ved god Opdragelse, faaledes som udi deslige vel indrettede Stiftelser, Brug og forordnet er, eller og i visse Tilfælde og Omstændigheder med *Directeurerne* kunde *accorderes*, om een vis Kiendelse til dette Huus, for da at kunde, efter eget Behag, *disponere* over det övrige af deres gandske Formue.

Og,

Og, som VI ved VORESHöy-Kongelig *Rescript* af 16de *Martii*, sidstleden Allernaadigst have *constitueret* og anordnet OS Elskelig Herr *JOHANN HARTWIG ERNST* Baron von *BERNSTORFF*, Ridder, VORES Geheime-Raad i VORES Geheime-*Conseil*, Cammer-Herre, Ober-*Secreterer* i VORES Tydske *Cancellie* og *Deputeret* i VORES *General* Landets *Oeconomie* og *Commerce-Collegio*, til at være *PRÆSES*, og OS Elskelige *FRIDERICH HOLMSTED*, VORES *Etats*-og *Justitz*-Raad, samt Borgemeester i VORES Kongelige *Residentz*-Stad Kiöbenhavn, *JOHANN FRIDERICH FRIIS*, VORES *Etats*-*Justitz*-og *Cammer*-Raad, *CONRAD CHRISTIAN DAUW*, VORES *Etats*-*Justitz* og *Cammer*-Raad, saa og Amtmand over *Hirschholms* Amt, samtlige *Committerede* udi VORES *General* Landets-*Oeconomie*-og *Commerce-Collegio*, *JOHANN FRIDERICH WEWFR*, VORES *Etats*-Raad og *Banco-Commissaire* ved VORES *Ostroyerede* Vexel-og Laane-*Banque*, og *JOHANN JACOB HÆSEKER*, VORES *Cancellie*-Raad og Raad-Mand i VORES Kongelig *Residentz*-Stad Kiöbenhavn, til at være *DIRECTEURER* for dette *Etablissement* og deraf *dependerende*, og anbefalet dem Samtlige, som *Præses* og *Directeurer*, at see VORES Allernaadigste Villie og gode *Intention* med saadan Alvorlighed, Fliid og Nidkierhed i Verksat og

befordret, og fiden med all Omhue og bestmuelige Beobagting *continueret* og vedligeholdt som VI OS af Dennem forsee og formode. Til hvilken Ende De forderligst havde at tilfammen træde, og med hinanden overveje og betragte alt hvis, som til Indretningen udfordres, fornemmelig hvor, og paa hvad Stæd *Etablisementet* eragtes beqvemmeligst og tienligst at skee, hvad til Bygning og dens Indretning, samt til Huus-Geraad, Redskaber, Klæder og deslige vil medgaae, og hvorledes Oeconomien og Regnskaberne skal føres, og med *Informationen* udi Christendommen, Oplæring og Övelse i Haand Gierninger, med videre skal forholdes. Og bemeldte Os Elskelige *Præsæs* og *Directeurer*, udi allerunderdanigst Følge af saadan VORES Allernaadigste Befaling, er indkommen med Deres allerunderdanigste Forflag, at *Etablisementet*, naar det skal skee inden Stadsens Volde, som VI helst see, eragtes beqvemmeligst at kunde skee paa *Christianshavn*, nemlig: udi Over-Gaden over Vandet fra *Ober-Land-Byg-Mester* OS Elskelig *Justitz-Raad Johann Cornelius Kriegers* paa Hiörnet af bemeldte Over-Gade og Baadmands-Strædet staaende Bygninger af, i Strækning med Over-Gadens Linie og igiennemløbende Canal, hvor dertil kunde udsees og *destineres* een Plads af fornöden Störelse,

relse , faavelſom have ladet giöre Overflage over de; til denne Bygning, Indretning og i Standſettelſe, med videre, udfordrende Bekoſtninger, faavel eengang for alle, hvad Bygning og Indretning, efter den allerunderdanigſt fremlagde *Proſpect* og *Grund-Tegning* betrefſer, ſom og fiden Aarlig, hvad Betiente, Lærere, Meſtere og andre Opſeere, ſamt Drengenes Koſt, Klæder, Lys og Brændeveed, med videre, efter allerunderdanigſt deryed fulgte *Calculationer*, angaaer.

Deſligelſte have De forfattet *Reglement* og *ſpeciale* Anordning, om alt i Huſet forefaldende, nemlig: Hvorledes den gandske Huuſholdning ſkal foreſtaaes, Regenſkaber föres og aflegges, og hvorledes Omgangen med Underviisning i Gudsſrygt og dens Övelſe, Oplæring udi Haand-Giærninger og deres Befordring, ſamt Drengenes Spiisning, Klædning, Tugt og Tilſyn egentlig ſkal være, med videre ſom bör iagttages og følges.

Saa have VI givet ſaadan Deres allerunderdanigſte Forflag om *Etabliſſementet* og Huuſets Bygning, paa det forkrævne Stæd paa Chriſtianshavn, Allernaadigſt Bifald, og Vilde, at med dets Bygning og Indretning, efter den af OS Allernaadigſt *approberede* Tegning, ſaa

snart mueligt, skal begyndes, og med all muelig *Mena-*
ge fuldføres.

Ligesom VI og forommeldte *Reglement*, og derudi befattede *speciale* Anordninger og *Instructioner* Allernaadigst *approbere*, samt Byde og Befale Alle og Enhver Vedkommende udi Stiftningens Tieneste staaende, sig derefter udi alle Maader behörig at rette og forholde, og ellers udi alle Tilfælde, at være *Præses* og *Directeurer*, som deres foresatte Övrighed, hörig og lydlig, under Tiltale og Straf, som vedbör. Og skulle *Præses* og *Directeurer*, nu værende og efterkommende; som *Directionen* over denne Stiftning, og alt deraf *de-*
penderende med all optænkelig Fliid og Nidkierhed at före, paaligger, have Magt og *Authoritet*, alle Stiftningens Betiente, saavel De, udi *Reglementet* benævnte, som Andre til Stiftningens Tieneste behövende, at antage og affkaffe; Og skulle Alle, imedens De staaer udi Stiftningens Tieneste, være Dennem, som *Præses* og *Directeurer*, hörig og lydlig udi alt hvis enhver af Dennem, paa Stiftningens Vegne, befales, efter det ham paaligger, og er *instrueret* om. Og paa det at Stiftningens Anliggende med all mueligt Agtsomhed desbedre kand blive paa-agtet og befordret, forsamles *Directionen* udi Huuset, visse fastsatte Tider, eller saa ofte som ud-

for-

fordres, for at *deliberere*, om de forefaldende Ting, paafæe at alting der holdes i behörig Gang og Stand, og beordre det fornödne. Og maae intet, til Indtægt beregnes eller til Udgift föres, uden det af trende af *Directionen* i det mindste er underökreven, ey heller noget foretages, af hvem det end være maatte, uden *Directionens* Forevidende, og efter Deres *Ordre* og Foranstaltning.

Og have VI da videre, til dette *ETABLISSEMENTS* Beste og bestandige Vedligeholdelse, Allermildest skienket og givet, saa og af Höy-Kongelig Naade forundt, forleened og tilstaaed, som efterfølger, nemlig:

I.

Have VI Allernaadigst *destinered* og af Höy-Kongelig Naade skienker og giver til denne Stiftning af *VORES Casse* en vis *Summa*, som maa anvendes til de forestaaende Bygninger og andre til *Etablissementet* udfordrende Indretninger.

II.

Og, som sig nogle allerede have mældet, hvilke ere findede, at komme denne saa længe forönskede og höyfornödde Stiftning med noget, efter deres gode Hiertelag,

telag, til Hielp, hvilken deres i Gierningen *Patriotiske* Nidkierhed for det, som kand geraade det Almindelige til faa stor Gavn og Nytte, OS haver været særdeles behageligt, ikke paatvivlende, at jo Fleere lige Velfindede vil tage Anledning, at følge saadanne *Exempler*, faa bevilge og tillade VI Allernaadigst, at til Stiftningens Beste maa skee en Samling, enten ved *Subscription* udi dertil indrettede Böger, eller paa anden dertil af *Directionen* tienligst befindende Maade, hvorved Alle og Enhver kand gives Anledning til, at vise deres Gavmildhed og Kierlighed for faa mange fattige Börns Opfostring, hvis Antall vil forøges af de Kræfter og Indkomme, som for Stiftningen erhverves; Dog ville VI Allernaadigst at saadan Samling skal skee utvungen, vilkorlig og aldeles frivillig.

III.

Foruden denne Samling eengang for alle til *Etablisementet*, ville VI Allernaadigst forunde dette **Fattige Börns Opfostrings Huus** en Aarlig *Collect*, Saavel overalt i VORT Rige Danmark, paa Landet og i Kiöbstæderne, ingen undtagen, Som og udi VORES egne Tydske *Provincer*, hvorfra fattige Börn til Opfostring og Oplæring, i dette Huus maa indlegges,

lægges, Saaledes at hver Nyt-Aars-Dag til Froe Prædiken, Höymesse og Aftenfang, Bekkener, efter foregaaende *Intimation* for Kirkens Döre maa udfettes, eller paa anden Maade, efter hvert Stæds Omstændigheder, Brug og Maade indsamles, hvis enhver af Christen Kierlighed, efter eget gode Behag og af fri Villie, til Hielp, til Drengenes Underholdning og Oplæring i dette Huus, give og meddeele ville. Hvilket, som saaledes indsamles af Præsterne, leveres til Provisterne i hvert Herred, og af Provisterne til Biskopperne i Stifterne, som derom tilkiendegiver *Præses* og *Direcleurerne* for Stiftningen, saaledes, som hidtil i sliq Fald haver været forholdet.

IV.

Skal det Allernaadigst være bevilget og fastsat, at De som vilde *contribuere* til *Stiftningens Fonds* Forögelse 300 Rigsdaler eller derover, skulle derimod have Frihed for Sig, efterlevende Hustrue og deres Livs-Arvinger af begge Kiön, efter deres Alders og Födfels Rettighed og Medför, at indlegge Een Dreng af den fastsatte Alder, og udi den bevilgede Tiid, nemlig: fra femte til femtende Aars Alders Fuldendelse, til Opfostring og Oplæring i dette Huus, for hver 300 Rigsdaler *Capital*, med saadanne Vilkor og Omstændigheder, at,

at, om den Dreng, som indlægges, enten døde, eller kort derefter af Indleggeren, formedelst een eller anden Aarsag, for Tiden blev udtagen, da strax igien en anden at maa indlegge, og dermed saaledes *continuere*, at Indleggeren eller hans *Descendenter* stedse kand have Frihed, som ovenmeldt, at indlegge en Dreng for hver 300 Rigsdaler Capital i dette Huus, og maae uden nogen Afgifts Erleggelse udtage og *employere* ham saaledes, som udi denne *Fundations* Ottende og niende Posten Allernaadigst er meldet; Og forbeholdes *Proprietarier* og Land-Godses Ejere, som med saadan erhverved Frihed nogen indlegge, den Rettighed til Drengene, som de af deres Godser indlegge, som saadanne ere deres Föde-Stavn pligtige, efter Lands Lov og Forordninger.

V.

Maa og skal dette Huus (dog uden at *prajudicere* de allerede virkelig meddeelte Benaadinger eller Tilladelser) nyde det Allernaadigste Privilegium Allene 20 efter hinanden fölgende *Generale Lotterier* at maae indrette og fuldföre, nemlig: om mueligt er, Eet *General-Lotterie* Aarlig, udi saa mange *Classer* eller smaa *Lotterier* fordeelt, som af *Directionen* for best eragtes,
og

og tienligst befindes, til at naae den *intenderede* Fremgang; med den *Reservation* allene, at, da *Fattig-Væsenet i Danmark* synes herved at blive betaget noget af den Fordeel, som Tiid efter anden kunde tilvejebringes ved det *Beneficium* af *Lotteriets* Indretning, saadant da ved en Afgift af 3000 *Rigsdaler*, som dette *Nye privilegerede Huus* for hvert i Stand komne *General-Lotterie* forpligtes til, *contant* at udbetale til *Fattig-Væsenet*, bliver holdet skadesløs, helst samme ohngefehr udgiör den Gevinst, som *Fattig-Væsenet*, ved eet af dem selv indrettet *Lotterie*, nydt haver. Og, som VI ere komne i Erfaring, hvorledes paa eet og andet Stæd, uden Bevilling, oprettes *smaa Lotterier* under adskillige Navne og Foregivende, hvilke saa meget meere ere skadelige og utilladelige, som de ikkun giöre Hinderudi de, til *Gudelig Brug, Fattiges Forsörjning* og *Publici Nytte*, indrettede og i saadan Henfigt Allernaadigst bevilgede *Lotterier*, saa skal flige *utilladte Lotterier* aldeles være affkaffede, og efterdagsforbuden af *nogen*, i hvem det end være, eller under hvad *Prætext* det foregives kunde, udi *Penge* eller *Vabre* at maa indrettes eller bruges; Hvilket VI og Allernaadigst Ville, at ved *Placater* baade her og andre Stæder skal bekiendtgjöres, og saa-

vel af Magistraten og Politie-Mesteren ber i Staden, som og af Vedkommende paa andre Stæder i agt tages, og allvorlig deroverholdes.

VI.

Ville VI Allernaadigst, at Huusets Indkomster skal i fremtiden forøges ved den forommeldte Kiendelse af 50 Rigsdaler, som af *Fabriqueurer*, *Handlende* eller *Søefarende*, som forhen er meldt skal erlægges; Hvorhos i agt tages, at, i fald *en saadan overladt Dreng*, kort eller inden faae Aar derefter, ved Döden skulde afgaae, at da Hosbonden *en anden Dreng* udi den Afdödes Sted, paa Forlangende bör overlades, med lige Vilkor, som den forrige, og imod en *proportioneret* forringet Kiendelse.

VII.

Ville VI Allernaadigst til dette *Etablisement Skienke* og *Give* den Plads udi Over-Gaden over Vandet paa *Christianshavn*, som her foran er ommeldt, at være udfæet, og til *Etablisementet* tienlig befunden, nemlig: fra

VORES

VORES *Over-Land-Bygmester Juslitz-Raad Johans Cornelius Kriegers* paa Hiörnet af bemeldte *Over-Gade* og *Baads-Mands Gaden* staaende *Bygninger* af, i *Linie* og *Strækning* med *Over-Gaderne*, og der igiennem löbende *Canal* udi *Længde* 300 *Alen*, og udi *Brede* eller *Dybde* *circa* 95 *Alen*, som er *Pladsens* hele *Brede* og *Strækning* imellem begge *Gader*, nemlig: *Over-Gadens* *Linie* over *Vandet* paa den *eene*, og *Dronningens Gadens* *Linie* paa den *anden* *Side*. Hvilken *Plads* *VI Allernaadigst* have befaleet *Magistraten udi Kiöbenhavn*, saaledes som forskreven staaer, ved *Stads-Conducteuren* at lade afmaale, afpæle og anvise, hvorefter den maa indhegnes, og paa den *Side* til *Canalen* i sin *Tiid* *Bollverk* fettes, *Gade* anlegges og forlænges, samt derpaa saadanne *Bygninger* nu strax, og siden *Tiid* efter *anden* opføres, og andre *Indretninger* skee og göres, som *Stiftningens* *Omstændigheder* udfordrer; Og skal *Alt sammen*, saavel *Grund*, som *Bygninger* tilhöre Dette *Etablisement* til *Evindelig* og *U-igienkaldelig* *Ejendom*, med al behörig *Ret* og *Rettighed* efter *Loven*, og skal anses med samme *Frihed* for *Indquartering* og andre *Onera*, som *deslige* *Pladser*, *Bygninger* og *Indretninger*, saasom *Hospitaler*, *Weysenbuset*, og *publique Skole-Huuse* udi *Kiöben-*

børn nyde, og Dette Fattige Børns Opfostrings Huus, udi *ingen Tilfælde* med videre bebyrdes, eller anderledes ansees, end bemeldte *publique Huuse*, saa længe det dertil bruges.

VIII.

Og, som denne Plads ikke endnu fuldkommelig, men ikkun omtrent een Tredie Deel deraf, virkelig er opfyldt, hvorpaa den første Bygning bliver opført, men til *Etablisementets* Brug nødvendig udfordres *meere Rum og større Plads*, til Kiökken-Hauge, Bygnings-Materialier og andet deslige, *end den*, som nu virkelig opfyldt findes af den ovenmeldte *Stiftningen* Allernaadigst forundte Plads; Saa ville VI Allernaadigst, at til *Dette Huus* imedlertiid maae legges og bruges saa meget af den *nest ved beliggende opfyldte Plads*, tværs igiennem de til Dronningens Gadens Flugt *destinerede Linier*, saa langt imod Printzens Gadens *Linie*, som udfordres, indtil enten *meere* af den *Huuset* nu Allernaadigst forundte *Egen Plads* viidere i Længden kand blive opfyldt, eller og *Nogen* melder sig, til at bygge paa den anden Side af Dronningens Gade, da denne ind-
tagne

tagne Gade-Plads, med videre, igien skal udlægges, og behörig rödelig giöres, saa fremt som det ikke skulde behöves, at til dette Huufes Fornödenhed derpaa blev bygget, da det i sliig fald *dertil*, frem for til anden *particuliere* Brug, skulde være *prefereret*.

IX.

De Betiente, som virkelig boe udi Huufet, eller, om de end boe uden Huufet andenstæds, og dog höre dertil, deraf lönnnes, og ingen anden Fortieneste have, eller Borgerlig Næring bruge, skulle være fri for, at forrette nogen slags af Byens Bestillinger, at giöre Vagt, Optoge eller deslige, og skulle udi alle Maader ansees, og i alle Tilfælde med dem, saavel med deres *Foro*, som med deres *Jurisdiction* og *Efterladenskab* forholdes, ligesom med Betienterne udi de forbemelte andre *publique Huuse* i *Kiöbenhavn* hidtil haver været Brug og Maade.

X.

Tillade VI Allernaadigst, at udi dette Huus maa *prepareres* og behandles alle *Sorter* til *Manufacturer* brugelige

gelige *raae Materier*, være sig *Linned* eller *Uldet*, *Bomuld* eller *Andet*, og samme ikke allene derudi spindes og tvindes, haspes og spoles, men endog væves, knyttes og paa andre Maader forferdiges og *appreteres*, saa vel *benævnte* som *alle andre Sorter Manufactur-Vabre*, som Andre ikke *privative* ere berettigede til, alleene at forfærdige. Og maae af *DIRECTIONEN*, til saadant Arbejde og Drengenes Underviisning, antages saadanne *Mestere*, *Arbeidere* og andre *Personer*, som De fornødne og til Huusets Beste for rienligt eragter, uden at derudi maae giøres nogen *Hinder*, eller *Mesterne* tvinges til, at giøre *Mester-Stykke*, indtræde udi *Haandverkernes Lauge*, at svare *Laugs-Rettighed*, eller være forbunden til nogen *Laugs Vedtægter*, saa længe de *virkelig* staae udi Dette Huusets *Tieneste*, og ikke arbeide for *Andre*.

XI.

Drengene, som udi dette Huus have været indlagde, skulle, naar de deraf udtages, ikke bebyrdes med at forskaffe andre *Geburts-Breve*, end *DIRECTIONENS Attester*, som dennem paa *U-Stemplet Papier*, under Huu-

Huusets Seigl, uden Betaling, maa meddeeles; og skal ansees ligesaa gyldig, som det af Rættens var udfærdiget, og paa det Anordnede Stemplet-Papier var skreven: Udi hvilke *Attester* og maa anføres *de Skudsmaale* som dem af *Lærerne og Mesterne* gives, om deres Videnskaber og deres Forhold i den Tiid de haver været i *Dette Huus*.

XII.

De Dreng, som udi *dette Huus* ved Döden bliver bortkaldet, skulde jordes udi Vor Frelseres Kirke paa Christianshavn, *dens Kirkegaard*, hvor dem skal forundes fri Jord, og Begravelse, paa de dertil forordnede Tiider, uden ringeste Betaling, enten til *Kirken* eller *dens Betiente*.

XIII.

Ville VI Allernaadigst, at *Dette Huus* skal være befriet for at svare *Told, Consumption, Accise* eller *andre Paalæg* af de Vahre, som indføres, og bruges til
For-

Forarbeidning derudi, det være sig *Hør, Hamp, Uld, Olie, Farve-Vahre eller deslige*, til hvilken Ende *DIRECTIONEN* paa sædvanlig Maade ved Indførselen indgiver rigtig Fortegnelse paa *sadanne Vahre*, til De *Deputerede og Tilforordnede udi VORES Cammer-Collegio*, og *requirerer frie Ordre* til *Vedkommende* paa *Told-Cammeret*, saa ofte noget indføres, som *Dennem* da skal meddeles.

Ligeledes ville VI *Allernaadigst* forunde *Told- og Accise-Fribed* paa de *Bygnings Materialier*, som saavel til den nu *forestaaende* Bygning og *Indrætning*, som og *fiden* til *Bollverkning, Indhegning* og *fleere Bygninger*, i *Tiiden* kunde behöves.

XIV.

Og for ydermeere og i alle *Tilfælde*, at viise *VORES Allernaadigste Attention* for *Dette Etablissement*, have VI *Allernaadigst* bevilget, at ved hvert Aars *Udgang* maa af *VORES Cassa* til *Stiftningen* betales *100 Rixdaler Aarlig* for hver *100de* af disse *Drenge-Börn*, som der udi det *forbigangne Aar* have været spisset og *underhol-*

derholdet, efter den *speciale* Forklaring, som derom af *DIRECTIONEN* fremlægges.

XV.

Forunde VI Allernaadigst, at *Stiftningen* maa befries for *Porto* afald den *Correspondence*, som udi *Dets Anliggende* føres og forefalder, baade *til* og *fra*, Indenlands og Udenlands Stæder, nemlig, af de Breve som skrives, saavel af *DIRECTEURERNE Selv*, som af *Huusets Forstander* udi *Dets Anliggende*, saa og af *Inspecteuren for Lotterierne*, og *til Gienfvar* indløber og imodtages, det være sig *til* og *fra Dem*, som Drengenten *indlegge*, eller *udtage*, som og den *Correspondence*, som forefalder med *Collecteurer*, eller andre *Lotterierne* angaaende *Affaires*; Dog skulde alle saadanne Breve, som afgaar, være forseglede med *Stiftningens Segl*, eller de *Lotterierne* betreffende, med *et vist dertil indrettet og Inspecteuren betroed Segl*, og ellers, saavel med de *Attester*, som skal følge samme Breve, som udi andre Maader forholdes efter Forordningen af 1te May 1735, saa at ingen Underfleb begaaes, eller

D

anden

anden *Correspondence*, under den *Prætext* føres under vilkorlig Straf.

Hvad *Træknings Lister* og *deslige* angaar, som ikke kand beforders med *den Ridende-Post*, Tillade VI Allernaadigst, at maa gaae med *de Farende Poster*, saaledes, som med nogle andre *Lotteriers Lister* forhen skeeter, og at *DIRECTIONEN* selv maa *accordere* med de *Farende-Poster*, om *det*, som i flig fald derfor skal betales,

XVI.

Bevilge VI Allernaadigst, at til *Alle Denne Stiftnings Affaires* maa være Tilladt at bruges *U-stemplet Papier*, nemlig: baade til *Deres Bøger, Forskrivninger, Contracter, Reverser og Attester, Quittinger*, saa og *Rættergangs Sager*, om De skulle blive foraarfaget nogen at føre, samt *alt andet, som foresalde kunde*, og skal dog baade *inden og uden Rættens antages og ansees*, som det var skreven paa den Allernaadigst Anordnede *Rette Sort* Stemplet Papier.

XVII.

XVII.

Skulde noget forefalde eller opfindes, som *til Denne Stiftnings ydermeere Forbedring, Fremtarv og Forøgelse* kunde holdes tienligt og nytteligt, Tillade VI Allernaadigst og Ville, at *PRÆSES* og *DIRECTEURER* saadant i sin Tiid for OS Allerunderdanigst andrager, da VI Allernaadigst Ville være betænkt paa, efter Omstændighederne, og, saa vidt mueligt, Allernaadigst at Bevilge og Foranstalte, hvis som kunde geraade til Dets *Sou-tien og Vedligeholdelse*, saasom VI altid med Höy-Kongelig Naade og Velbehag Vilde Optage og Ansee den herudinden udviisende *Nidkierhed* og *Vigilance*, og have særdeeles Fornøyelse af, at see Dette fornödne Værks *Opkomst, Tiltagelse* og bestandige *Vedligeholdelse*, befordret.

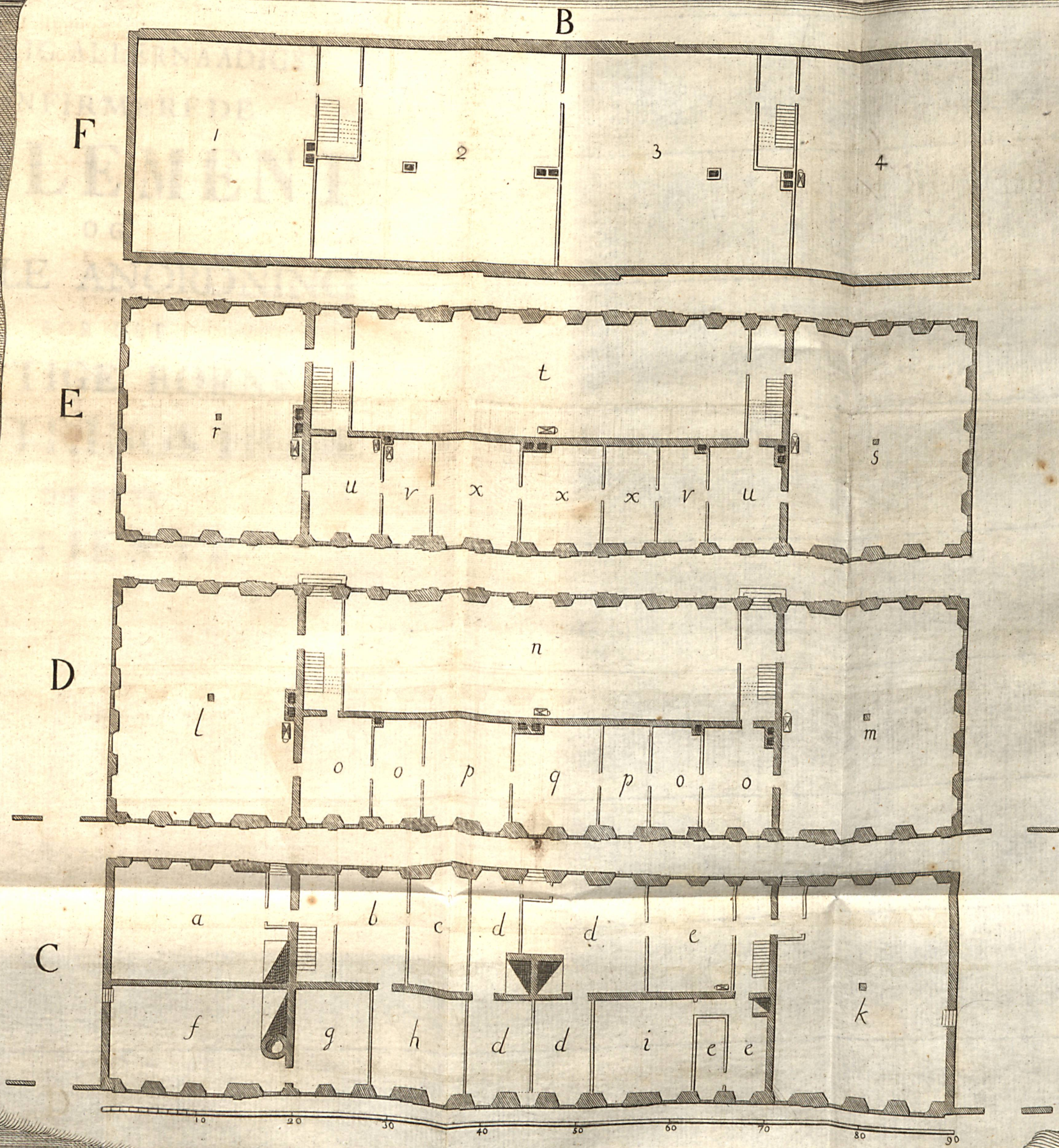
Hvis som imidlertid udi eet eller andet Tilfælde maatte forefalde, hvorom *PRÆSES* og *DIRECTEURER* finder fornöden, VORES Allernaadigste Villie og *Resolution* at indhente, Tillade VI Allernaadigst, at derom *igien-nem* VORES *General Landets Oeconomie- og Commerce-Collegio*

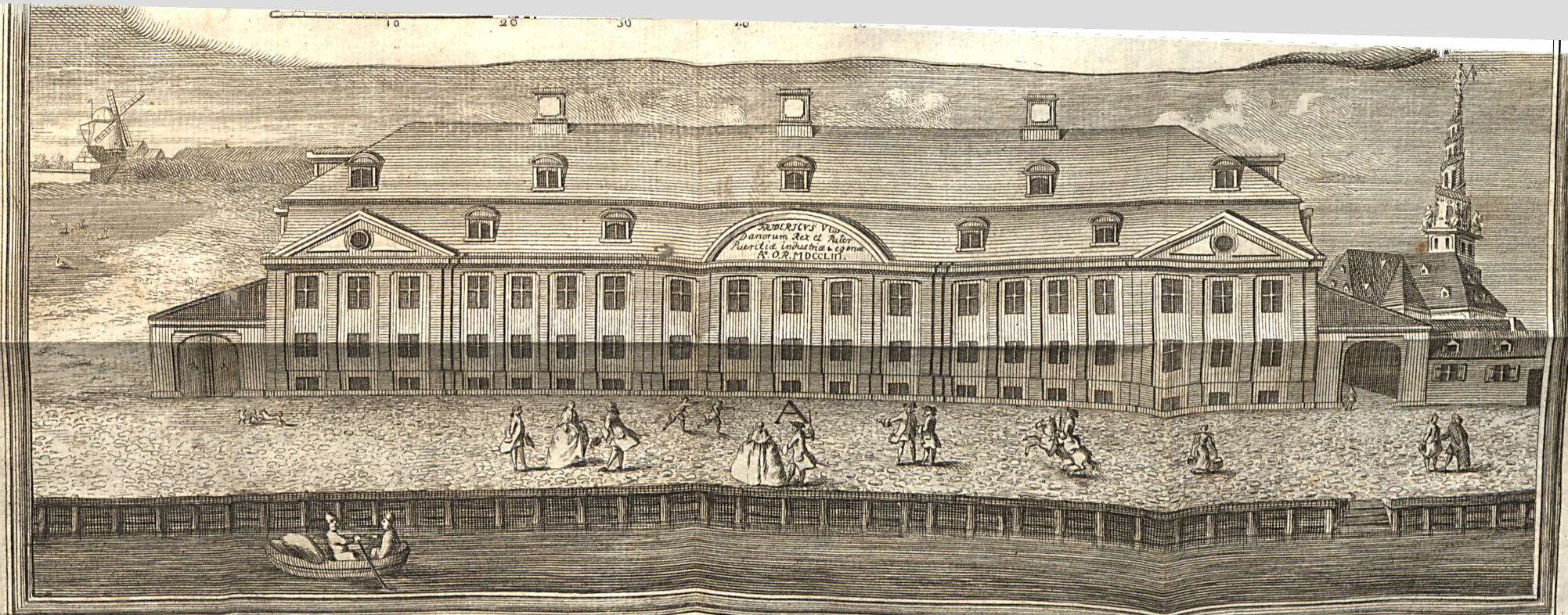
Collegio maa skee Allerunderdanigst Forestilling, da VI
VORES Allernaadigste Villie forderligst Vilde lade til-
kiendegive. Givet paa VORT Slot FREDENSBORG
den 29de Junii An. 1753.

Under VOR Kongelig Haand
og Signet.

FRIDERICH R.

G.W. Naurenfeind gravé.

DET KONGELIG STIFTEDE FATTIGE BÖRNS OPFOSTRINGS HUUS PAA CHRISTIANSHAVN.

A. PROSPECT OG FAÇADE AF OPFOSTRINGS HUISET. B. GRUND-TEGNING TIL SAMME HUUS.

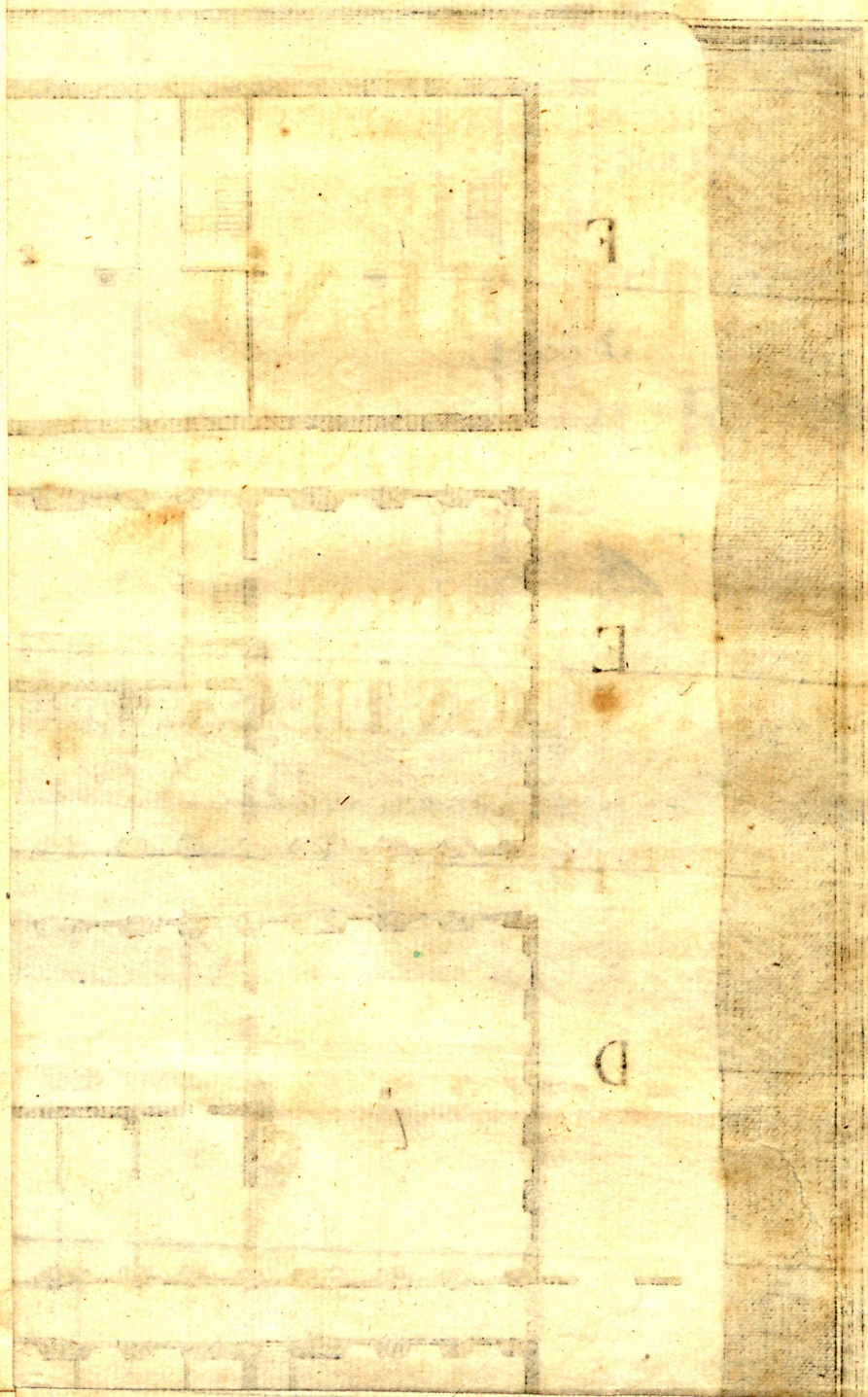
C. KIELDEREN. a. det store Kiökken. b. Öll-Kielderen. c. Spiis-Kammer. d.d.d.d. Kiök-kener og Spiis-Kamre for Mesterne. e.e.e. Værelse og Leilighed for Portneren. f. Vasker-Huus. g. Rulle-Stue. h. Forraads-Kielder til Victualier. i. Bevaringssted til adskillig Huus-Ge-raad. k. Bevarings-sted til Brendevad.

D. FÖRSTE ETAGE. 1. Spinde-Stue til Linned. m. Spinde-Stue til Uldent. n. Sahl til Bön, Catechisation, og Underviisning, saa og til Spiisning. o.o.o.o. Værelser for begge Me-sterne. p.p. Material- og Garn-Kamre. q. For-raads-Kammer til det som Mesterne levere fra dem til Forstanderen.

E. ANDEN ETAGE. r. Væver-Stue til Linned. s. Væver-Stue til Uldent. t. Sahl til allehaande Bruug. u.u. til Skær-Rammer og Latt. &c. v.v. Material-Kamre til Linned og Uldent. x.x.x. Forstanderens Værelse, Comptoir, og Samlings-Stue.

F. MANSARDE.

1. Sovestæd for de største Dreng.
2. Sovestæd for de mellemste Dreng.
3. Sovestæd for de mindste Dreng.
4. Sygestuen.

KONGELIG ALLERNAADIGST
CONFIRMEREDE
REGLEMENT
O G
SPECIALE ANORDNING
FOR DET
FATTIGE BÖRNS
OPFOSTRINGS HUUS
OG DETS
BETIENTE.

A

FRIDERICH
DEN FEMTE, AF
GUDS NAADE,
KONGE TIL DANMARK OG
NORGE, DE VENDERS OG GOTHERS,
HERTUG UDI SLESVIG, HOLSTEEN,
STORMARN OG DITMARSKEN, GRE-
VE UDI OLDENBORG OG DELMEN-
HORST &c. &c.

Giöre alle vitterligt: At, efterfom OS
 Elskelige Hr. JOHANN HARTWIG ERNST Baron
 von BERNSTORFF Ridder, Vores Gebeime-Raad i
 Vores Gebeime Conseil, Cammer-Herre, Ober-Secreterer
 i Vores Tydske Cancellie, og Deputeret udi Vores General-
 Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio som PRÆ-
 SES; og FRIDERICH HOLMSTED Vores Etats-
 og Justitz-Raad, samt Borgemeester udi Vores Kongelig Resi-
 dentz-Stad Kiöbenhavn, saa og Committeret udi Vores Ge-
 neral-

neral- Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio; JOHANN FRIDERICH FRIIS Vores Etats- Justitz- og Cammer-Raad, saa og Committeret udi Vores General-Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio; CONRAD CHRISTIAN DAUW Vores Etats- Justitz- og Cammer-Raad, saa og Amtmand over Hirschholms Amt, samt Committeret udi Vores General- Landets- Oeconomie- og Commerce-Collegio; JOHANN FRIDERICH WEWER Vores Etats-Raad, Banco-Commisfaire ved Vores Oetroyerede Vexel- og Laane-Banque udi bemelte Kiöbenhavn, saa og Vores Agent; og JOHANN JACOB HÆSEKER Vores Cancellie-Raad, og Raadmand udi forbemelte Kiöbenhavn som DIRECTEURER, for Et Serdeles Etablissement, som VI, under Navn af **Fattige Börns Opfostrings Huus**, Allernaadigst ville lade indrette og fundere til at underholde 200 Drengs Börn; I fölge VORES til Dennem den 16de Martii udi indeværende Aar ergangne Rescript, til VORES Allernaadigste *Approbation* haver indtendt: Eet af Dem forfattet REGLEMENT og SPECIALE ANORDNING, hvorledes *Oeconomien* udi Dette

af OS Allernaadigst Stiftede Huus, med alt deraf *dependerende* ikal føres, forestaaes og forrettes, og *hvilket Reglement* lyder Ord efter andet, som følger:

DEN ALMÆGTIGE TRE-ENIGE GUD, Himmelens og Jordens Skabere, Som, ved Sin Guddommelige Almagt og Viisdom, styrer og opholder alle Ting, Som, haver Kongernes Hierter i Sine Hænder, og leder Dem, efter Sin Guddommelige Villie: bör altid og u-afladelig loves og priifes, for ald Sin Naade, og for de u-tallige og u-endelige Miskundheder, som er beviist, og stedse saa kiendelig beviifes Disse Riger og Deres Indbyggere, iblant andre Lykfaligheder, ved at styre og leede, saa mange efter hinanden Regierende Gudfrygtige Kongers Hierter, til ald Mildhed og Naade, samt til ald optænkelig Omhue og Forforg, for Deres kiære og troe Underfaatter, hvilket haver tiltaget med Kongernes Tall, saaledes: At Den Sidstes, ere blevne fleere og kiendeligere, end De Førstes og Forriges:

DERES KONGELIGE MAYESTÆT, Vores nu Allerhöyftpriifeligst-Regierende Allernaadigste Arve-Konge og Herre, **Kong FRIDERICH den FEMTE**, Som DEN ALMÆG-

MÆGTIGE fremdeeles velsigne, og lade længe leve, til Sine kiære og troe Underfaatters Gavn og Glæde! Hans Mayestæts Faderlig-kiærlige Omhue og Höy-Kongelig Forförg, strekker sig end og til de allermindste af de Kongelige Underfaatter og deres Afkom;

Hvorpaa virkelig og i Gierningen sees Pröve og *Exempel*, udi den Ypperlige og Höystpriifelige Stiftning af **Eet Fattige Börns Opfostrings Huus** fra 5te til 15de Aars Alders Fuldendelse, til hvis *Etablisement*, Allerhöyftbemelte Deres Kongelige Mayestæt Selv, ved allermildeste Gave, og Höy-Kongelige Forleeninger, legger Grundvolden, i fölge af foranföerte Allernaadigste *Fundation* af den 29 Junii 1753.

Een Stiftning, som er saa meget meere önskelig, og vil være den ALLERHÖYESTE behagelig, som Fattigdommen kommes derved til Hielp, med saa mange Börns Opfostring, som mueligt er, at underholdes udi deres enten *U-formuende* eller *Skiödeslöse*, eller og *bort döde* Forældres og Paarörendes Stæd, og at Underviises, Oplæres og Öves, udi Guds frygt og nyttige Haand-Giærninger.

I fteden for, at desfleere faadanne ellers udskyde og opvoxe, som vilde Greene, uden Guds Kundskab, og Formaning, og uden i Tiide at vænnes til, at giøre noget got med Hænderne, hvorved De siden lovligen kunde erhverve, Bröd og Udkomme deres övrige Livstiid.

Der bör ikke tvivles, at jo mange Tusinde vil glæde sig, og findes GUD og KONGEN taknemmelige, for saadan Velgierning, og for det Gode, som kand udvirkes, ved denne saa længe forönskede Stiftung, og fölgelig vil holde for Deres Pligt, at understötte det, som kand tiene til dends Befordring og Tiltagelse; og efter eenhvers Omstændigheder og Evne tage Deel, saavel udi *De*, paa visse Aar, dette Etablissement *alleene* Allernaadigst forundte *Lotteriers* Completering, af hvis Indbringende, Drengene fornemmelig skal underholdes, Som og udi andre Maader, til Stiftningens Beste, efter eenhvers frie Villie.

Vi Undertegnede, af Allerhöyftbemelte Deres Kongelig Mayestæt, Allernaadigst anordnede *Præses* og *Directeurer*, som anbefalede at indrette og Dirigere *Dette Etablissement*, haver, efter den Os paaliggende allerunderdanigste Pligt og Skyldighed, med ald den Fliid og

Agt-

Agtfomhed, som Vores Indsigt og Bestkiönnende haver villet forunde og formaae, paa DERES KONGELIG MAYESTÆTS Allerhöyeste Gotfindende, og paafulgte Allernaadigste *Approbatien*, forfattet følgende *REGLEMENT* og *SPECIALE ANORDNING*, hvorledes *Oeconomien*, udi Dette af meer Allerhöyftbemelte DERES KONGELIG MAYESTÆT, Allernaadigst Stiftede, og udi denne Kongelige Residentz-Stad indrettede **Fattige Börns Opfostrings Huus**, med Alt *deraf* dependerende, skal föres, forestaaes og forrettes, til Alle Vedkommendes Efterretning, og U-brödelige Efterlevelse, nemlig:

I.

Huuset, som bygges udi Over-Gaden over Vandet, paa *Christianshavn*, hvor Deres Kongelig Mayestæt Allernaadigst haver for got befunden, at *Etablisementet* skall skee, bliver efter Den Höy-Kongelig *Fundatzes* Bydende, indrettet til **Toe Hundrede Dreng**e Börn, i det mindste og for det förste.

Det skall, efter derover forfattede Tegning og Grund-Ritz, være 90 Alen i Længden, og 25 Alen
i Bre-

i Breden, Toe Etager höyt, med Kielder under lang's igiennem; afdeelt faaleedes: at der kand være tilstrekkelige og beqvemme Værelser, til Bön og Lov-Sang, til Underviisning udi Læsen, Regnen og Skriven, til Maaltiids holdelse, til Spinden og Væven saavel Ulden som Linned, hvert Slags for sig, udi behörig Orden; Saavelsom fornödne Værelser, for Opseere, Mestere og deres Hustruer, i Nærværelsen af hver Haandtering, *item* for Skær-Rammer, og Andre til Garns, Vahrers og *Materialiers* Bevaring hörende, Kamre, Kiökkener, Kieldere og Forraads-Kammere, efter Beskaffenheden, samt Sove-Stæder, som afdeeles udi behörige Rum, for de *Ældste*, *Middel-Aarige*, og *Yngste* Dreng, Sygestue og Lofte-Rum, med viidere udfordernde Indhegning og Indretninger.

II.

Samme Huus bliver forsynet, med behörig ringe Boehave, til benævnte Antal Drenges Fornödenhed, saasom: Borde, Benke, Skamler, Sengsteder hver til 2de Personer, Lamper og Hengestager, saavelsom hvis viidere efter Spiisningens Maade og Medför, vil udfordres, af *Kobber-Fjern-Træ-* og *Leer-Kar*, til nödvendig Bruug. Ligesom og til Spinde, Væve og anden
Haand-

Haand-Gierning bliver anskaffet det udfordrende af *Spindeler* og *Skott-Rokke*; *Garn-Vinder* og *Slag-* eller *Tall-Hasper* *små og store*, *Spooler* og *Bubiner*, *Skær-Rammer* og *Skær - Latter* med *deres Tilbehør*, *Væve* og tilhørende fornødne *Væve-Redskaber*, saavel til Ul-det som til Linned, med hvis viidere, som af *alt sligt* til Fornödenhed udfordres; Eftersom ingen Tiid maae fattes, *De* til Eet hvert Slags|behövende *Reedskaber*, til Haand-Gierningens Fortfættelse; Ey heller *A. B. C. Catechismi- Evangelii- Bönne- og Psalme - Böger*, til Læsning, Læren, Sang og Övelse udi *Deres* Christendom; Alt under *Eenbver Vedkommendes* Opsyn og Tilfvar, saaledes, som derom herefter ydermeere meldes.

III.

Der skall indrættes, holdes, og stedse *continueres* Tvende Register, over *Drengene* som i Huuset indkommer og indtages, nemlig: Eet *Register* eller *Ind- og Ud-skrivnings-Bog* med *Rubriquer*, til at viise, Aar, Maaned og Dag, naar *Eenbver* er indkommen, Navn og Til-Navn, Föde-Tiid og Stæd, Forældres- Paa-rörendes- eller Andres Navne, som *Dem* har frembragt og indlagt; Og endelig, naar *De* af Huuset er udkom-

B

men,

men, död, eller og til *hvad Profession*, og *Hvem* at tiene. Saa og *eet Alphabetisk Register*, over Deres Navne og *Pagina* eller *Folio*, hvor de findes udi det *rubricerede Ind- og Ud-skrivnings Register*.

Og, som *Drengene*, Som efter den Höy-Kongelig *Fundatz* udi dette Huus skal indtages, nemlig: fra *Femte* til *Femtende* Aars Fuldendelse, stedse vil blive af U-liige Alder og Beqvemhed til Arbeide, saa skulle De som blive sadte til *Lerere* og Underviisning i Börne-Lærdommen, saa og til *Mestere* ved Haand-Giærningerne, behörig paa-agte, giöre Forklaring om, og med Forstanderens medviidende, forfatte *Fortegnelser* paa Drengenes Beskaffenhed, nemlig: Hvor mange af *de mindste*, som bliver at holde til Læsning alleene, og end da ikke ere tienlige til nogen slags Arbeide; Paa *Dem*, som behöve at blive endnu fornemmelig ved Læsning, dog derhos nogle Tiimer om Dagen kunde begynde at arbeide; Paa *Dem*, som de forordnede, og herefter ommeldte Tiimer og Tiider alleene, skal være ved Læsen, Skriven og Reignen, men udi övrigt alletider holdes udi arbeide; Og endelig i fremtiiden paa *Dem*, som opnaae den Alder og Skiönfomhed, at *De bör prepareres* til Confirmation, og hvor mange af

Arbeids-

Arbeids-Tiimerne *Dem* da paa een vis Tiid, behöves at tillegges, for at bringes til den Oplysning og Kundskab udi deres Christendom, at *De* til Confirmation kand og bör antages, med viidere fornödene *Observationer*, hvad *Enhver* udi Haand-Giernerne efter sit Genie haver Lyft, best er skikket, og fornemmelig kand sættes og bruges til; Som een af de Pligter, Mesterne paalegges, behörig og med god Overlæg at paa-agte, og forud at være vel betænkt paa.

IV.

Disse Drengbörn, skulde saaledes fra den aller første Tiid af, med yderste Fliid, ved behörig iidelig Tilsyn, og med ald alvorlig Nidkierhed, vænnes og holdes til, at Bede og Arbeide, og ligesom *De* tiltage udi Alder og Skiönnende, ved Læren, Underviifning og Övelse, *derudi* fremmes og forbedres.

Til hvilken Ende, antages og bestilles beqvemme Personer, som skulde begynde at lære og underviise *Dem*, udi Læsen, Skriiven, Reignen *af de 4re Species alleene*, og anden Börne-Lærdom, fra begyndelsen af, og fremdeeles efter Alderens medför *continuere*, med det som udfordres til *Deres* Oplysning og Kundskab,

paa det, at *De* fra Barndommen kunde lære, at kiende frygte og elske, samt love, priise og takke GUD *Deres* Skabere, formanet og skyndes, til Gudelige Övelser, ved Bönner, Lov-Sange og Guds-Paakaldelse; Og Guds frygt, saaledes plantes i *Disse Unges* Hierter, hvoraf alle Christelige Dyder haver deres Oprindelse; Og bliver denne Underviisning med behö- rig Fliid og Nidkierhed, lagt paa saadanne Personers *Ære og Samvittighed*, saaledes, som *De* ville forsvare for Gud og Mennisken.

Saa vel som at til den Ende fölgende Gudelige Övel- ser i-agt-tages og bringes i *Activitet*, nemlig:

Drengene skal foreskrives og læres uden-ad, kort befattede men fyndige *Morgen-Bönner*, som *De* skulle bede, förend de gribe til det *Dem* befalede Arbeide; Deslige *Aften - Bönner*, som *De* skulle bede, naar eller förend *De* legge Sig til Hviile.

Förend *De* om Morgenen Klokken 8 Sommer og Vinter nyder *Deres* Froekost skulle de synges: *Man- dag Morgen*, for Spiisning, den korte Psalme *Ære, Lov, Priis og Herlighed &c.* og efter Spiisning læse *Her- rens Bön*.

For

For og efter Middags-Maaltid, skulde *De* skiftes til, efter Alderen i *turen*, at læse høyt *til- og fra* Bords, hvortil bruges vevselviis af de *almindelige Bord-Bønner*, med *Ære være &c. Velsignelsen*, og *Herrens Bøn*.

Om Mandagen för Aftens-Maaltid, synges den korte Psalme: *Christe lad Din ædle Fred &c.* og efter Spiisning, *Herrens Bøn*.

De övrige Dage om Ugen, kand ved *Froe-kost* og *Aftens-Maaltid* enten bruges de samme korte Psalmer som oven er meldt, eller og nogle Vers af andre Gudelige Psalmer, efter Omstændighederne og Aarfens Tiider.

Om Söndagen og *andre Fest- og Hellig-Dage*, de 3de gange om Dagen, nemlig: förend Morgen- Middag- og Aftens-Maaltid, synges den forordnede Psalme: *Hellig, Hellig, est Du Vor Gud &c.* Og efter Maaltid, læses høyt vevselviis af *Dem*, som ere kommen faavidt at *De* kand læse, *den Collect* om Morgen, *det Evangelium* om Middagen, og *den Epistel* om Eftermiddagen, som hörer til Söndagen eller Festen, foruden de sædvanlige Bønner til og fra Bords.

Naar nogen udi dette Huus, faaledes som udi *Manufactur* Huuse brugeligt er, synger ved Arbeidet, maa under flig Sang ikke bruges, *verdslige forfængelige*, langt mindre *letfærdige* og *forærgelige Viiser*, men *De* skal tilholdes at synge opbyggelige og aandelige Sange.

Foruden den Pligt og Skyldighed, som paaligger *De* forommeldte Informatores *udi det Aandelige*, hvis Embede og Forretning det egentlig er, og tilkommer *Dem*, at see flig Gudelig Övelse, Bönner og Lovsange, til de bestemte Tiider, udi behörig Skik og Orden, efterkommet og holdet, hvortil *De* og skulle være forpligtet, *Sig*, om forlanges *Eedelig at forbinde*; Bliver det og saavidt paalagt Alle övrige Betiente i Huuset, fra Forstanderen og Mesterne ved Haand-Gierningerne og Deres Hustruer, indtil den Ringeste som *salareses*, at det skal være Deres Pligt og Skyldighed, at paa-agte og tilskynde (men ingenlunde maa giöre nogen slags hinder, udi) at foreskrevne Guds - Dyrkelse skeer, uden Undskylding eller Forevending; Og skulle være forbunden, at tilkiendegive for *PRÆSES* og *DIRECTEURERNE* (*skriftlig* eller *mundtlig*, saasnart *De* der-
udi

udi merke Forfömmelse, eller anden Feyl, under *Cas-
sation* og anden Straf, for Alle som Sig herudi forsee.

V.

Som Arbeids-Tiiden udi *Fabriquer* for Dreng og andre, som ikke betales for Deres Arbeide Stykke-
Streng- eller Punde-Vüs, holdes sædvanlig at bör være, om Sommeren fra Klokken 5, og om Vinteren fra Klokken 6. om Morgenen, indtil Aftenen Klokken 9. baade Sommer og Vinter; Saa bliver i henseende til de, udi foregaaende 3die Post berörte Omstændigheder, af disse Drenges Alder og Beskaffenhed, af Mesterne giort Forflag, og af *DIRECTEURERNE* Tiid efter anden fastfatt, fra og indtil hvad Klokke-flet, Deres Arbeide, efter Deres Alders medför, skal begyndes og endes; Hvorom hver fierding Aar, eller saa ofte fornöden göres, Tabeller udi Arbeids-Stuerne bliver opflagne; Eftersom det ikke er giörligt, formedelst den forskiel, som stedse vil findes udi Drengenes Alder og Deres Beqvemhed, til een eller anden *Manufactur*-Gierning, forud at sette Deres Arbeide i dette Huus, paa saa regulier Food, som det kand skee ved *de Fabriquer*, hvor ikke antages uden *saadanne*, som til et og andet Arbeide strax kand *destineres* og ere beqvemme.

Men

Men det bliver til U-imodfigelig Følge og Rettefnoor *reguleret*, beordret og fastfatt: at ligesom *Disse Dreng-Börn* af Begyndelsen, efter *Deres* Begreb og Skiönfomhed, skulle underviises og oplæres, i *Guds Kundskab*, vænnes til, at *Dyrke* GUD, og formaaes, til Dyd og Duelighed; Saa skulle *De* og, fra den dertil först beqvemme Tiid af, *efter Enbvers Constitution, Kræfter og Genie*, holdes og vænnes, til Arbeide, fra begyndelsen med Uldplukning, Haspen, Spoolen, og andet fligt forefaldende smaa Arbeide, og for *Deres* viidere *Kundskab* og *Fremgang* udi nyttig Haand-Gierning, paa det beste og omhyggeligste förges; Paa det, at begge disse U-adskillelige Ting, tillige kand beforders, *det förste*, efter allerhöyeste Pligt og Skyldighed, og *det sidste*, som *een* af Den HÖYESTE Selv befalet *nödwendig Følge*, til at vedlige holde det förste.

Hvis Haand-Gierninger, som af *Drengene* udi Dette Huus, fornemmelig bliver at lære og forrette, bestaaer udi fölgende, nemlig:

Ved Linned Arbeide.

At spinde paa *Haand-Teene*, *haspe* paa *tall-Hasper*, *spooler* saavel paa *smaa Spooler*, som *Balbiner*, *doblere*, med videre deraf fölgende og forefaldende, og siden,

ved

ved tiltagende Aar, *at renne* og *væve*, först det simpelste, og fiden det som bedre er.

Udi Uldent Arbeide.

At *Sortere*, *plukke*, *skrubbe*, *karde* og *kiemme* Uld, at *spinde* baade paa Skott-Rokke og med Haand-Teene, *strenge*, *haspe* eller *stykke*, *spooler*, *bubiner*, og *doblere* Garnet, fiden ved tiltagende Aar, at *renne* og *liime* de Uldene Kieder, *væve* *Eene* og *Selv-anden*, *valke*, *ruuve* eller *kradse*, og deslige ved Grovt Arbeide forefaldende; Efterføm, i følge af den Höykongelige Allernaadigste *Fundation*, det finere og kunsteligere Arbeide, udi dette Huus forbiegaaes, som det, hvorudi *De* videre maa læres og öves i *Fabriquerne*, som *De* fiden *employeres* og iblant andet kand sættes til, naar *De* forlade dette Huus.

De som dertil ere beqvemme, skulde og lære at *knytte* og *strikke*, saavel *Strömper*, som *Huer*, *Vanter* og *Tröyer*.

Desligefte underrettes saavidt udi *Urtegaards-Væfen*, at *De* kunde vide at *Reole*, *forbedre* og *tilberede* *Jorden*, til allehaande *Kiökken-Urter* og *Hauge-Gevexter*, og samme at *saae*, *plante* og *forflötte*,

item at Sætte og at op - eljke Træer, poode, oculere og deslige, som kand være *Dennem Selv* og *Andre* i Fremtiiden til Gavn og Nytte.

VI.

Tiiden, udi hvilken de forommeldte Övelser skal skee, saavel til Underviisning udi Börne-Lærdom, Læsen, Reignen, og Skriven, indtil med Tiiden at beforders til Confirmation, som og til Haand-Giernerne, skal for det förste, og *indtil nærmere Anordning*, indrettes og afdeeles (foruden de forommeldte Daglige Morgen- og Aften-Bönner og Sange, med videre) faaledes, nemlig:

Mandag og Tiirsdag, baade Formiddag og Eftermiddag, til Spinden og anden forhen benævnte *Manufactur-Gierning*.

Onsdag Formiddag, til at lære at læse, reigne og skrive; samme Eftermiddag, og

Heele Torsdagen, baade Formiddag og Eftermiddag, til Spinden, og andre *Manufactur-Gierninger*.

Fredag Formiddag, til *Catechismi* og *deslige* Lærdom og Övelse; Fredag Eftermiddag og

Löver.

Löverdag Formiddag til Spinden, og *Manufactur*-Gierning; Löverdag Eftermiddag viffe Aarsens-Tiider, til at arbeide i Haugen; Men ellers at giöre anden *Manufactur*-Gierning, indtil det bliver mörkt, eller det Klokke-flet, *De* behöver efter Mesternes *Ordre*, at holde op, *Nogle* til at flye det i *Orden* fra *Sig*, som *De* endnu kunde have under Hænde, af den Uges Arbeide, *Andre* til at giöre reent, i Spinde- Væve- og andre Stuer, og til at fette og bringe Reedskaberne i *Orden*, med videre.

Söndag, *Hviledag*, bör ikke skee, eller foretages noget Arbeide, men Dagen anvendes, til Gudelige Övelser og til Kirkegang, nemlig: baade til Höymesse og til Aften Sang, hvorhen Enhver af forbenevnte Informatores, skal geleyde *De ham* anbetroede, til rette Tiid, i behörig Skik og *Orden*, eller og *alternativé* til Catechifation, saaleedes: At om Söndage og Höytiids Dage *Eendeel* gaae i Kirken til Höymesse, og *De Andre* blive hiemme til Catechifation; Og *De*, som have hört *Catechifation* om Formiddagen, gaae i Kirke til *Aften-Sang*, da imidlertid *catechiseres* under Aften-Sang for *Dem*, som have været i Kirke til Höymesse, saa at *Drengene*, vechselviis höre, baade Prædiken og Catechifation hver Uge;

Dog maae *De*, som dertil have Lyft, paa dertil beqvemme Aarsens-Tiider, efter *Catechisationen* i Huuset, og Aften-Sangs fuldendelse i Kirkerne, fornöye og *mouvere* Sig, med Uskyldig Börne-Leeg i Gaarden, faavelsom om Sommeren spatzere uden Portene.

Dog, ikke uden Tilfyn eller Følgeskab, af *De*, *Dem* til Opsyn og Lærdom beskikkede, med faa skiel, at *De*, ved *Deres* Lydigheds og Flittigheds Udviisning, *Dem* dertil kand formaae; Hvilke Opseere og Lærere, og skal have Myndighed, fra saadan og anden Fornöyelse, at udelukke *Dem* som betee sig enten *obstinate* eller *U-lærvillige* indtil *De* sig forbedre og meere Yndest forhverve.

VII.

De skulle forsynes, med fornödene Klæder af Ulden og Linned, hvilke, endskiönt de efter den Höy-Kongelig Allernaadigste *Fundation*, ikkun bör være *ordinaire* og *grove*, dog skal være af fornöden Varme, efter Aarsens-Tiider, og beqvemme, til det Arbeide og de Forretninger, som *De* settes og skal vænnes til; Og skulle bestaae udi:

Uldene

Uldene Huer, om Vinteren, og Linnede Huer i den varme Sommer-Tiid.

Uldene under-Tröyer med korte Skiöd, og ubleegget blaar-lerrets Underfoder, til Vinteren, og Linnede *dito* af halv-bleegget Lerret, uden Underfoder til brug om Sommeren.

Uldene Buxer, med u-bleegget Lerrets Underfoder til Vinteren, og halv-blegede Linnede *dito*, til Sommeren.

Uldene under-Tröyer med lange Skiöd, som bruges alleene om Hellig-Dagene, og naar *De* gaaer ud.

Kitteler af sterk u-bleegget Lerret, eller Dynevaar, eller og groveste Filte-bay og deslige, til at arbejde udi.

Gode sterke uldene Strömper, og linnede *dito*, til Kirkegangen om Sommeren.

Skoe med Spender, til at gaae ud og i Kirken med, og sterke Klatzer eller Pantofler, at bruge ved Arbeidet.

Bleegget Blaar-lerrets, Skiorter, og Hörlerrets eller *ordinaire* Cartuns Halsklude.

De Uldene Klæder, skulle være af beste Vadmæl eller ringe sorter Klæde, eller og Filte- eller andet Bay, som i Begyndelsen maa kiöbes og anskaffes, af saadan Farve, som er bestandig og mindst bekostelig; Men fiden, skal faavel til Senge-Klæder, som til alt *Deres* Klæde-Dragt, saavel af Linnet som Uldent, bruges og anvendes, det, som udi Huuset *fabriqveres*, af det Uldene og Linnede Garn, som *Drenge ne Selv* spinde, og *De Selv* skulle lære at knytte, væve, valke, rouve, ramme, bleege og i andre Maader *appretere*; Og *De* skulle endog læres og vænnes til, *Selv* at fye saadanne *Deres egne* fornemmelig Linnede Klæder, og at kunde *Selv* reparere dem, naar derpaa gaaer fald.

De Drenge som viise *Sig* flittige og lærvillige, og giöre *Sig* duelige til de Gierninger, som *De* sættes til, og derudi giöre god Fremgang, skulde nyde den Frugt af *Deres* Fliid og Stræben, at *De* skulle være de förste, som *distingueres* med Klæder af bedre *Bonité* og andre *Couleurer*, end *De*, som ere enten Yngere, eller giöre sig mindre Fliid; hvorpaa *De*, jo meere *De* beflitte sig, jo snarere kunde vente at see virkelig Pröve.

De skulle og forsynes med fornödene Senge-Klæder,

der, udi de til Huuset hørende og udi foregaaende 2den Post ommeldte Senge, som skal bestaae, udi een Under- og Over-Dyne, 2de Hoved-Puder, og 2de par Blaargarns Lagen, til hver Seng til tvende Personer; Hvilke Lagen og Senge-Klæder, saavel som fornødne Antall Haand-Klæder, i-ligemaade i Begyndelsen kjøbes og anskaffes, men skulle fiden, ligesom om Gang-Klæderne meldet er, udi Huuset *fabriqveres*, af det Garn, som *Drengene Selv* spinde, og *De Selv* lære, at væve og forferdige.

Hvis Garn eller deraf forferdige Vahre, det være sig Uldet, Linned eller Bomulds, som i fremtiden udi Huuset spindes og forarbeides, og med Tüden, kunde blive, enten meere, eller og af finere eller andre Sorter, end til Drengenes Gang- og Senge-Klæder med videre, behöves, og kunde være tienlig, til andet Bruug og *Manufactur*-Arbeide, skal afhændes for billig Betaling, *til Huusets Beste*, til *Fabriqveurer*, eller Andre som det kunde behöve.

De herefter ommeldte Qvinders Personer, som antages og beskikkes til, eenhver at have *et vist Antal Drengbörn* under Agt og Tilsyn, og *Deres* rögtning,
efter

efter Alderens medför, at besörge: skulle og stedse have, behörig Opsyn med og Omhue, for faadanne, faavel Drengenes *Gang-*som og de ommeldte *Senge-Klæders* Conservation, det længste og beste mueligt, og paalegges, deres reenholdelse, vaskning, reparation med videre, udi behörig Tiid at besörge.

De skulle tilholde *Drengene*, at omgaaes vel og agtsom, med det *eenhver* af dem tilhörer, og strax anmelde for Lærerne og for Mesterne, *naar og hos hvem* de Skiödeslöshed og utilbörlig Omgang finde og formerke, at de Skyldige kand blive revset; Saafremt faadanne Tilfyns-Qvinder, ikke Selv for ald Mangel og Skade ville være ansvarlig.

VIII.

Der bliver ikke mindre, förget og baaret Omhue for, at *disse Dreng*e vorder forsynede, med tilstrekkelig Föde af Mad og Drikke, til Livs-ophold; hvilke *Victualier*, omendskiönt de efter den Höy Kongelige Allernaadigste *Fundations* medför, og efter omstendighederne, af det Arbeide *De* settes til, og den *Employ* som *De* for det förste kand have i vente, ikkun bör være af *grov* og *ordinair Slags*, dog skulle være funde,
u-for-

u-fordervede, og udi *saadanne Portioner*, at Drengene ikke skulde liide enten Hunger eller Tørst, men mettes og ledskes *til Fornödenbed*, paa de rette bestemte Tiider, udi saadan Orden, som udi flige *vel-indrettede* Huuse bör i-agt-tages.

De skulde om Morgenen Klokken 8te Sommer og Vinter, (efter at *De* saaledes som udi *foregaaende 5te og 6te Poster* meldes, visse Tiider tilforn ere gaaed til Arbeide) nyde *Froekost* af got Ruug-Bröd med Smör eller Ost dertil, *vexelviis*, samt Öll om Vinteren varmet.

Til *Middags-Maaltid* skulde *De* nyde, ligesom Dagen hörer til, nemlig: Erter, Kaal, Velling, Gröd, og varmed Öll og Bröd, med salted og vindtörred Sild, salt Torfk, Graasey eller anden tör Norfk eller Findmarks Fisk, og om *Sön- og Hellig-Dage* Kiöd eller Flesk dertil, foruden hvis Grönt, saasom Rödder, Roer, Patatoes &c. som kand komme, og tilveje bringes af Haugen.

Til *Aftens-Maaltider*: Gröd, om Sommeren med Suur-Melk, og om Vinteren med Öll dertil, eller og af de fra Middags - Maaltiderne overblevne Slags opvar-

mede. Saaledes som paa sine Tiider, *efter Omstændighederne, eller troffede Accordter om Spiisningen*, nærmere bliver *reguleret*, og paa *Tabellen* i Spiise-Stuerne opflagen.

Og skal saavel *Forstanderen*, lade paa-agte, som og *Lærerne og Mesterne ved Haand - Gierningerne* have nøyagtig Tilsyn med, at Drengene nyde det behörige, udi de anordnede *Portioner*, hvad heller, at Spiisningen skeer *for Huusets Regning*, nemlig, at alting for dets Reigning indkiöbes og derudi tillaves, eller og, det skeer ved *Leverandeurs eller Spiise-Mestere*, Som enten for visse *Summer* Ugentlig, Maanedlig eller Aarlig, eller og *Portion-viis*, Spiisningen anskaffer og leverer; Og skulle *De* være forpligtede, *skriftlig* eller *mundtlig* for *DIRECTIONEN* at tilkiende-give, om det sig anderledes befinder og nogen Forkortning formerkes.

IX.

Til at forestaae, forrette og beoagte alt forekrevne, med hvis videre deraf flydende og *dependende*, som til Huusets og Verkets Tarv og Nötte forrettes og i-agt-tages bör; bliver antagen, og af Huusets *Cassa* lönned *Efterskrevne*, nemlig:

1. Een

1. Een Forstander og Bogholder, hvilken tillige skall være *Cassierer*; Som stedse fra Morgen til Aften skal være i Huuset tilstæde, og have med *Alleting* saadan Tilsyn, som *een Forstander* bör og tilkommer; Samt over alle Indtægter og Udgifter, Huusets heele *Inventarium* og Tilbehör, annammede og udleverede Vahre, saavel af Uld, Hörr og deslige *til Forarbeidning*, som Materialier *til Bygning*, og Victualier, Brendevad, Lys, Olie, Tran og meere, af hvad Slags, og til hvad bruug det være maatte, med videre Tiid efter anden forefaldende, holde behörig, og rett oplyselig og tydelig Bog og Rigtighed.

Item, som *Cassierer*, holde *een à parte Cassa Bog*, hvorudi alle Penge, Indtægter* og Udgifter, som daglig forefalder, strax skal anföres; Og *samme Cassa-Bog*, efter at alle den Uge forefaldne Indtægts- og Udgifts-Poster og Summer derudi, efter tilbehörige *Ordres* og *Quiteringer* ere anfört, paa-beraabt, og derhos fremlagt, hver Löverdags Aften *saldere* og slutte, samt Beholdningens Summa i næste Uge til Indtægt före.

Han skal lade Sig give, behörig Rigtighed af alle de Andre, som staae for nogen Regning og Ansvar, i Vahre eller Penge, fornemmelig af Mesterne ved Ul-

den og Linned *Fabriquerne*, for hvis De af hannem annammer og oppebærer, saaledes og paa faadan Maade, som Dem herefter omstændelig foreskrives og befales, paa det at *Uge-Regningerne*, i behörig Form til hver Löverdag kand fluttes og indleveres, og af *DIRECTEURERNE* til Indtægt og Udgift beordres, alt hvis som samme Uge er *passeret*, og derefter alting paa sine behörige Regninger, saaledes udi Bögerne anföres, som efter Bogholder maade rettelig skee bör, og til paafölgende Regenskabers Aarlige *Revision*, udfordres; Efter hvilken *Revision*, som *DIRECTIONEN* foranstalter, hannem da (og ikke för) *Quittance* for Hands Betiening meddeeles.

2. Derneft, saa mange Personer for det förste, som eragtes fornödne, beqvemme, og duelige til *Information*, og til at forrette det, som udi foregaaende 3die 4de 5te og 6te *Post*, om Drengenes Underviisning og Gudelige Övvelser, er foreskreven, samt hvis videre efter Indretningens medför, kunde udfordres og bör *observeres*; Til hvilken ende *De* skulle være i Huuset tilstæde, fra om Morgenen tiilig Arbeidet bör begyndes, indtil Aftens-Maaltid er holdet, og bestemme *Deres* egen Spiisnings-tiid saaledes, at altid een eller

eller *fleere* af *Dem* kand være nærværende: Paa det at *De* i alle ting kunde forestaae og forrette *Deres* Embede, som Dennem udi foreskrevne Poster omstændelig er paalagt og befalet, og det sig ellers udi andre Tilfælde hör og bör.

3. Videre, *Tvende* beqvemme og habile *Mestere* med *Deres* Hustruer, hvoraf *den eene* bör forstaae Ulden-Arbeide, og fornemmelig Uldens *Sortering*, og dends *profitable* behandling, til hver *Sorts* rette Bruug og Spinding; Og *den Anden* som forstaaer Linned-spinderie, og deraf *dependerende*, i fær Hörrens rette behandling; Og saaledes have tilstrekkelig Erfaring om begge Deele, nemlig den Eene om alt det som hörer til *Ulden-* og den Anden, om det som hörer til *Linnet-* Spinderie og Fabriqve Væsen.

Hvilke *Mestere* og *Deres* Hustruer, skulle have hver halv-parten af *Drengene* under *Deres* Ordre og Opsyn, og saaledes beoagte, oplære, og udi alt omgaaes *Dem*, som *De* for GUD med een god Samvitighed kunde bestaae, og agte at forsvare for *Deres* forefattede Övrighed.

De skulle saaledes som udi foregaaende *3die 4de 5te 6te 7de og 8de Poster* *Dem* vedkommende allerede

expresse beordret er, og saaledes, som ydermeere til ald god Skik og Ordens vedligeholdelse udfordres kunde, sig skikke og forholde; Og have *Drengene* udi nöye og u-efterladelig Opsyn, samt söge at passe det saa, at naar *den Eene*, enten Mand eller Hustrue er fraværende udi andre Huufets Forretninger, paa eet, *den Anden* da kand være nærværende paa det andet Stæd, og *Drengene* saaledes altid være under Opsyn, *De* skulle *begge* med deres Hustruer boe udi Huuset, og stedse være der tilstæde; Hvorfor og de Dem forordnede Værelser ere indrettet for Enhver i sær, paa det beqyummeste, nemlig: daglig Stuer *neden til*, nest ved og med Dörre til Spinde-Stuerne, Senge-Kammere derhos, og en Afdeeling til Spinderiets Forraad og *Materialier* der nest ved, foruden Afdeeling i Kielderen til deres Spiises Tillavning og *Victualier*; *Oven til*, udi den anden *Etage*, afdeeles Kammere, til Skær-Rammer og Tilbehör nest ved hver Væver-Stue, og derhos Forrads-Kammere, til Garn og alle til Vævene og Vævningen hörende *Materialier* og Reedskaber, med videre til Huuset hörende; Og saaledes skulle *De* have alt fligt, nemlig: Spinde-Væve- og andet *Manufactur*-Redskab og *Materialier*, baade Oven og Neden under *Deres* Opsyn og Tilfvar, og fölgelig, altid under behörig Lukkelse;

Nem-

Nemlig: *den Eene*, det som hörer til Ulden- og *den Anden*, det som hörer til Linned-Spinderie og *Fabriqvæfnet*, efter det *Inventarii* Udviisning, som fra Begyndelsen, af *Forstanderen* skal forfattes, og stedse af hannem *continueres*, og hvoraf eenhver Mester leveres *Gienparts Extract*, saavidt hand bör være ansvarlig til, og hörer til hands *Profession*.

De skulle og have, *dend Eene*, den Uld, udi sine behörige Sorter fordeelt, saaledes som den virkelig *sorteres*, og fiden kardes eller kæmmes, og det deraf spundene Garn; Og *dend Anden*, det Hörr, som til hegling leveres, og de *Sorter* Hörr og Blaar, som deraf udkommer, samt det Garn, som deraf spindes, ligeledes under Lukkelse, Regning, og Ansvar, saaledes: at *den Eene* holder Rigtighed, og antegner udi den ham leverede Bog, *paa den eene Side*, hvad Uld og andre *Materialier*, hannem Tiid efter anden af *Forstanderen* leveres, og *paa den anden Side*, hvorledes samme Uld, udi sine *Sorter*, efter *Sortering* er udfalden, og hvor mange Pund af hvert Slags; (Med hvilken *Sortering* ham paaligger, at have og bruge tilbörlig Omhue, og fornuftig Skiönnende, *til Huusets Beste*, ved Uldens best-tienlige *Employ*, til eet og andet, og gode

gode behandling, med vasken og flagning &c.) dernest, hvorledes samme Uld spindes, hvad *Sorter* Garn, samt hvor mange *Strenger* af hvert Slags, udkommer, og endelig, hvorledes samme til Forstanderen, Tiid efter anden leveres, til Sall, Vævning, eller andet bruug. Og skal Hasperne til Ulden - Garn, som bruuges udi dette Huus (*for det første, og indtil Directionens nærmere Anordning*) holde i Omkreds; *3de Danske Alen*, og haspes saaledes, at i hvert *Knik* eller *Slag*, kommer 62 Traade, i hvert *Fid*, 2 Knik eller 124 Traade, og i hver *halv Streng*, 4 Fid eller 496 Traade, som à 3 Alen i Omkreds gör 1488 Alen; Hvorefter ald Beregning, ved Vævning og anden Garnets Bruug, skeer, og altid paa flig visse Maade skal grundes.

Dend Anden, skal ligeledes holde Rigtighed, og antegne udi den ham leverede Bog, *paa den ene Side*, det Hörr, og hvad Slags, samt andre *Materialier*, hannem tiid efter anden af Forstanderen leveres, og *paa den anden Side*, hvorledes samme, udi sine *Sorter* efter heglingen udfalder, udi *fin- middel- og grovere Hörr*, ug udi *fine, middel og grove* Blaar, samt hvor mange Pund af hvert Slags; Og skal baade Mester og Mesterinde, have nöye Agt og Tilsyn med Heglerkerne,

fkerne, at de hegle som det sig bör, at ikke, enten lades for mange Blaar udi Hörrn, efter sin Sort, ey heller rives u-forligtig Hörr til Blaar; Hvorfor og ingen maa antages, eller betroes hegling, uden faadanne. som ere bekiendt, og man er vis paa, at forstaae at hegle til-gavns; dernest, hvorledes samme Hörr spindes, samt hvor mange Strenger af Hörr og Blaar-Garn, deraf udkommer; og endelig, hvorledes samme Garn til Forstanderen, til Sall, eller Vævning Bruug, vorder leveret. Og skal Hasperne til Linned-Garn, som bruges udi dette Huus, (for det förste, og indtil *DIRECTEURERNES* nærmere Anordning) holde i Omkreds 4 *Danske Alen*, og haspes faaledes, at hver *Slag* som bliver *eet Fid*, indeholder 1000 *Traade*, eller 400 *Alen*, og i hver *heel Streng* kommer 10 *Fid* eller 1000 *Traade*, som à 4 *Alen* i Omkreds, gör 4000 *Alen pr. Streng*; hvorefter ald Beregning og Udregning, ved Vævningen og andet Garnets bruug, skeer, og skal paa dette visse maal, ald Forarbeidning og andet Bruug grundes.

Derefter, paa denne Viis og Maneer, og med faadan grundig og forklarlig Rigtighed, skulle *eenhver* af disse tvende Mestere, hver Löverdag Aften forfatte,

og til Forstanderen indlevere, forhen ommeldte behørig Regning og Rigtighed, for alt det, som den heele Uge er passeret, annammet, udleveret, forbrugt, og ellers ved *Fabriquerne* forrettet, paa det at Forstanderen, derefter kand indkomme med den *generale* Forklaring, ved hver Uges Udgang, som hannem her foran foreskreven og befaleet er.

Det bliver *begge* berørte Mestere, som noget høyvigtigt, iligemaade til ydermeere *Observation* og Efterlevelse paalagt og beordret, nemlig: At *Deres* pligtige Omfarg, for de raae *Materialers* gode Behandling, og fordeelagtigste Bruug, skal og gaae derhen, og viise sig derudi, at *De* varfom og fornuftig omgaaes med Uld, Hörr og Blaar, og vel skiönne, hvad Slags enhver af Drengene kand gives under Hænder, til spinding og forarbeidning, saaledes, at *de Nyskommende*, og i spinding og andet endnu *U-erfarne*, ikke betroes til at begynde med, uden Udfkud af Uld, Kæmpling og deslige, og af Linned, de allergroveste Blaar, som kand bruges til Strye, Hummel-Sekke og deslige; Hvilket og med andre Sorter Ulden og Linned, stedse som höyt fornödent og vigtigt, skal i-agt-tages, og have behørig Omhue for, at de gode og beste *Materier*
af

af alle raae - Vahre , bliver givet til spinding og be-arbeidning , til *Dem* , som kand have Formodning om , dem best at kunde behandle .

4. Videre behöves , *een Huus-Varter* eller *Gaards-Karl* , som skal have Nöglen til Porten , og Opsyn med Gade-Dörren om Dagen , og om Aftenen til det Klokkelflett Porten gandske bör tillukkes , bringe Nöglen til det anordnede Sted ; Desligeste hver Aften , naar Drengene ere gaaen i Seng , see til , at Lys hos *dem* er flukket , og ellers hver Aften Klokken ved 10 *fler* , gaae omkring med Mesterne , i de Dem vedkommende Værelser og Verksteder , hvor *Ild* eller *Lys* haver været tændt , at see begge deele flukket , förend *Hand* maa legge Sig til Hviile , eller tillukke Gade - Dörren uden fra ; Med hvis videre *Hannem* som Huus - Varter eller Gaards-Karl , kand tilkomme , og bliver befalet at forrette , hvorudi *Hand* stedse skal viise Sig udi alle Tilfælde troe og villig . *Hannem* skal anvieses Værelse og Sovestæd udi Huusets Kielder eller andet Stæd nærmest Porten .

5. Derforuden , skal være saa mange *aldrende Qvindes - Personer* , som eragtes fornöden , til at rögte *Börnene* , og holde *Deres* Lintöyg og Klæder reene , og

at vænne og holde *Dem* til, udi deres Paafyn, *Selv* at reede Deres Senge, item at holde reent hvor *De* ligge til hvile, at holde Gang- og Senge-Klæder i hævt og under *Reparation*, med andet meere, som ved faadanne Omstændigheder forefalde kand, og *De* bör og skal have god Opsyn med og behörig Omhue for, faavidt Eenhver vedkommer, efter som *Eenhver af Dem* skal tildeeles visse Dreng, og et vist Antal deraf, som *De* faaleedes som forekrevet, skulde have under Ansvar og Tilfyn.

Fornemmelig skulle *De* skiftes til, at have Opsyn og vaage i Sygestuen, faa ofte fornöden giöres, hvad heller at *De* ere, *af de Dem Selv betroede* som ligge syge, eller ikke, efter som det skal gaae i *turen*, at den Eene ikke med meere Natte-vaagen bebyrdes, end den Anden; Men om Dagen, skal eenhver förge for og oppasse, *De Hende betroede Dreng*, som med Sygdomme blive beladne, at de ikke lide Nöd eller Mangel; Hvilken som vaager i Sygestuen, da og tillige skal have Öje med det Stæd, hvor de mindste Dreng-Börn sove, som skal være nest derved, faa at ikke behöves, at nogen fleere af de andre Qvinders Personer, i faa fald ere nærværende om Natten, som de ellers, naar
ingen

ingen vaager i Sygestuen, skulle skiftes til, i henfeende til *de mindste* og ikkun 5 à 6 *aarige Dreng*e.

Men De skulle Alle dagligen i Huufet være tilstæde, fra den Tiid Drengene bör staae op, og gaaer til Læsning og Arbeide, og indtil de smaa ere gaaen i Seng; Da de forföye Sig ud af Huufet, undtagen den Eene forommeldte, som vexelviis vaager i Sygestuen, eller i Nærværelsen af de mindste Börn: Saa og Huus-Varterens eller Gaards-Karlens Hustru, efterdem, i fald det bliver hannem tilladt at giftes, hun da skal være den Eene af de bemeldte Qvindes Personer.

6. Skulde det befindes, at nogen behövedes til Opsyn, med de störrer Dreng om Natten, bestilles der til *Mands Personer*, som kand *alternere*; Ligefom og, om til *Information* udi Knytten og Strikken, Uld-kæm-
men, Haand-teen og Bom-Uld-spinden og deslige, (som eenhver Ulden eller Linned-Væver eller *Fabriqueur* ikke forstaar) Een eller Anden behöves, da antages de af *DIRECTEURERNE*, efter derom giörendes Fore-
stilling, og befundne Fornödenhed og Nötte, og lönn-
nes billigen for den Tiid de behöves; Ligefaa og *een*
Gartner, til at besörge Huufets Kiökken-Hauge, og
Drengenes Underviisning, udi det udi *5te* og *6te Post*

ommeldte, som *De* i dette Videnskab behöve, og skulle giöres tilstrekkelig kyndige udi.

X.

Alle forskrevne Huufets Betiente, nyde saadan Lön, som DERES KONGELIG MAJESTÆT Som HÖY - KONGELIG STIFTER, er giort *allerunderdanigst* Forestilling og Forflag om, og af Allershöyftbemeldte DERES KONGELIGE MAJESTÆTS, Eegen Allernaadigste Tilladelse og *Resolution*, paa *Directionens Forestilling*, udi eet og andet Tilfælde, maa overskriides; Og maae *Ingen*, under hvad Foregivende det end være maatte, udi dette Huus foretage, eller *for Sig Selv* giöre, eller lade giöre, *noget Slags Arbeide*, enten med spinden, væven eller andet deslige; Men alt det, som spindes, væves, tilbeeredes, og af Mestere og Mesterinder kand overkommes og forferdiges, i hvad det end være, og i hvad Befkaffenhed det end dermed have kunde, skal Altfammen skee for *Huufets Regning*, samt anvendes og komme, *Det, til gode*.

XI.

XI.

Bliver, med een af *de* ved Huuset nærmest boende *Amts-Chirurgi*, accorderet, og hannem tillagt noget vist Aarlig, for at have Tilsyn med Börnene, udi Tilfælde af udvortes Svagheder, og fornemmelig ved Syge-Stuen, om nogen saa sterk bliver angreben, at de maa holde Sengen.

Desligeste og, at formaae enten *Stads-Physicum* eller een anden af *Doctores Medicinae*, imod een vis Aarlig Kiendelse, at have Tilsyn, i Tilfælde af indvortes Svagheder, og fornemmelig i Syge-Stuen, naar *De* der ere blevne Senge-liggende.

XII.

Saa formodentlig som det desværre er, at de Unge i dette Huus ville begaae Feyl og Forseelser, og derfor, i mange Ting og Tilfælde vil behöves, at revses og tugtes; Saa u-tienlig vilde det og være, at forbyde, at Lærerne saavelsom Mestere og Mesterinder ved Haand-Giernerne, jo maa have Frihed til, at tugte og straffe *dem af Drengene* uden Forskiel, som *Sig* forsee, og gjøre Skade og Udyd, eller og betee *Sig* do-
vene,

vene, u-lærvillige, u agtsomme, eller *obstinate* ó. s. v; Men *saadan Revselse*, maa ingenlunde være haard eller tyrannisk, men skal være faaleedes, som Retsfindige Christelige Forældre revse og straffe *Deres egne Börn*.

De som ere indtil *Ottende Aar* og derunder, skal tugtes med Riis, og til *Dem* som ere derover, maa bruges een smekker kort Tamp, hvormed de skulle flaaes fömmelig, efter Forseelsens medför, men *De* maa ikke prygles i Vrede, eller bruges andre Ting at flaae dem med, end Riis, eller saadanne smaa Tampe, under vedbörlig Straf, om anderledes erfares.

Tvertimod, skal det være faa meget meere til *Deres* Berömmelse, *Som* have over dem at befale, at *De* föge ved Tilfyn, Advarseler og gode Formaninger, at forekomme og afværge for megen Hug og Slag, som det er noksom bekiendt, at saadant, naar det kommer overflödigt i Bruug, forvolder meere Haardnakkenhed, end Frygt og gode Frugter. Men skulde nogen af de Unge begaae, Utroeskab, forstikke sig, eller bortlöbe, kiendelig Ulydighed og Opsetfighed, eller andre deslige Laster, hvoriblant bör regnes Eeder og Bander, *som alt haardt bör straffes*, skal saadant u-fortövet tilkiendegives *Forstanderen*, som haver at anmelde det
for

for *DIRECTIONEN*, paa det, at *De* efter Beskaffenhed kand blive straffet, offentlig i alles Paafyn i Huuset, de andre til *Exempel* og Affkye.

XIII.

Eenhver, som udi Anledning af den Höy-Kongelige *Fundation*, af Egen gode- og frie-Villie, til Dette *Etablisement* noget give og meddeele vilde, tilstilles derfor Beviiser af følgende Indhold, nemlig:

*Anno 17 - - den - - - haver N. N. af frivillig Christelig Kierlighed ladet erlegge, til Det af DERES KONGELIG MAYESTÆT Vores Allernaadigste Arve-Konge og Herre Kong FRI-
DERICH den FEMTE ved Allernaadigste Fundation af 29de Junii Anno 1753. Stiftede Fat-
tige Börns Opfostrings Huus, den Summa - - - Rdlr. skriver N. Rdlr. hvilket med største Taknemmelighed, paa denne priiselige Stiftnings Vegne, imodtages og dets Fond til Beste antegnes; Hvorfor Bogholderen og Cassereren, ved Annammelsen, her neden paa, sin Quittering haver at meddeele, og samme N. Rigsdaler*

F

daler udi Stiftningens Cassa, som N. Ns. frievillige Gave til Indtægt at beregne, og videre paa sit behørige Sted at anføre. Kiøbenhavn den - - -

Underskrives af PRÆSES
og
DIRECTEURERNE.

De, Som behageligen vilde yde noget vist til Stiftningens Vedligeholdelse, Aarlig, eller udi *Terminer*, kunde og til Deres Underskrift finde *Exemplarer* af følgende Indhold:

*Jeg N. N. erklærer mig herved, at ville betale Aarlig til hver - - - til Hielp til Det af DERES KONGELIG MAYESTÆT Vores Allernaadigste Arve-Konge og Herre, Kong FRI-
DERICH den FEMTE ved Allernaadigste Foundation af 29de Junii Anno 1753. Stiftede Fattige Börns Opfostrings Huus, den Summa N. Rigsdaler, som skal continuere til hver - - - Aarlig, saa længe GUD giver mig det i Sinde, eller min Evne og Vilkor det vill tillade. Datum - - -*

Underskrives af Giveren,

De,

De, som efter Tilladelse udi den Höy-Kongelige *Fundation*, vilde *contribuere* til Stiftningens Forögelse, ved at erlegge *Trei Hundrede Rigsdaler*, for hvert Drengebarn, som *De* eller *Deres* Börn og Börns Börn &c. til Opfostring og Oplæring indlegge udi Dette Huus, og med hvilken Indleggelse *De* idelig, saa snart *De* een Dreng udtage, med een anden *continuere* kunde, meddees følgende Beviis og *Revers*, nemlig:

Vi underkjrevene PRÆSIDENT og DIRECTEURER for Det af HANS KONGELIGE MAYESTÆT Vores Allernaadigste Arve-Konge og Herre, **Kong FRIDERICH den FEMTE** ved Allernaadigste Fundatz af 29de Junii Anno 1753. Stiftede **Fattige Börns Opfostrings Huus**, *Kiendes og hermed vitterlig gjør, at N.N. ha-*
ver til Stiftningens Fond contribuere, og udi dends Cassa,
efter nu-værende Bogholders og Casserers her neden paa-
tegnede Qvittering, erlagt den Summa - - - Rigsdaler
skriver N. Rigsdaler, hvorfor det skal være Hannem,
Hands efterlevende Hustrue, og Deres Livs-Arvinger, nemlig:
Börn og Börne-Börn, og saa fremdees af begge Kiön, til-
ladt, den eene efter den Anden, efter Deres Alders og

*Födels Rettighed, at indlegge een Dreng, for hver TREI-
HUNDREDE RIGSDALER, til Opfostring og Oplæring
i Dette Huus, fra Femte til Femtende Aars Alders ful-
dendelse, efter Huusets Allernaadigste Foundations og der-
paa grundede Reglements formelding; Med saadanne Vil-
kaar og Omstændigheder: At om den Dreng som indleg-
ges, enten døde, eller kort derefter af Indleggeren, for-
medelst een eller anden Aarsag, for Tiiden blev udtagen,
da strax igien een anden at maae indlegge, og saaledes
continuere, at N.N. eller Hands Descendenter, stedse og al-
tiid, kand have een Dreng af forskrevne Alder, og udi be-
meldte Tid, til Opfostring og Oplæring i Dette Huus, for
hver betalte 300 Rigsdaler; og maae udtage Ham uden
nogen Afgift, og employere Ham, i følge af Den Höy-Kon-
gelige Allernaadigste Foundations, formelding, efter Eget
gode Behag, Og skulle ingen af de Dreng, som med saadan
Rettighed udi dette Huus af Land-Godfers Eyere eller
Proprietairer, indlegges, være befriet, for det, som een-
hver, efter Lands Lov og Forordninger, er sin Föde-Stavn
pligtig. Kiöbenhavn - - -*

*Underskrives af PRÆSES
og DIRECTEURERNE.*

Saaledes formeene Vi allerunderdanigst, at DERES
KONGELIG MAJESTÆTS Allershöyeste Villie og Aller-
priise-

Höy-priifeligste *Intention*, efter *Fundatjens* Ord og Indhold, hörfommelig efter allerunderdanigste Pligt, kand efter-
 leves, og faaledes, som alle Vedkommende herudi ere
instruerede, i Gierningen efterkommes; Som Vi önske
 af Hiertet, og bede DEN ALLERHÖYESTE! at
 give Lykke og Velsignelse til, SIG til Lov, Priis og
 Ære, DERES KONGELIGE MAJESTÆT til
 Fornöyelse, og *det Almindelige* til Gavn og Beste.

J. H. E. F. v. BERNSTORFF.

F. HOLMSTED. J. F. FRIIS. C. C. DAUW.

J. F. WEWER. J. J. HÆSEKER.

Da ville VI forikrevne REGLEMENT, udi
 alle Dets Ord, Claufuler og Punçter, faasom Det
 her oven indfördt findes, Allernaadigst have
Confirmeret og Stadfæstet, Saa og hermed Confir-
 mere og Stadfæste; Og ville VI derhos Aller-
 naadigst, at saavel De nu værende, som efter-
 kommende *PRÆSES* og *DIRECTEURER*; saa-
 velsom *Alle andre Vedkommende* DETTE af OS
 Allernaadigst APPROBEREDE REGLE-
 MENT, Allerunderdanigst og U - brödelig

ikulle efterleve; Forbydendes Alle og Een-
hver herimod, efterfom forikrevet staaer, at
hindre eller udi nogen Maade Forfang at giö-
re, Under Vor Hyldest og Naade; **Givet**
paa Vort Slot **FREDENSBORG**
den 29de Junii Anno 1753.

Under Vor Kongelig Haand
og Signet.

FRIDERICH R.

